

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 14 decembrie 2018
SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	4 – 10
2.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru ratificarea Declarației Comune referitor la instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt dintre Republica Moldova și Republica Turcia, semnată la Chișinău la 17 octombrie 2018. Nr. 436 din 28.11.2018	10 – 14 81 – 82
3.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea Legii insolvenței nr. 149/2012. Nr. 427 din 22.11.2018	14 – 18 83
4.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Acordul de colaborare între statele-membre ale Comunității Statelor Independente în domeniul luptei împotriva furtului de valori culturale și asigurarea restituirii lor, semnat la Dușanbe la 5 octombrie 2007. Nr. 437 din 28.11.2018	18 – 21 82
5.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor. Nr. 457 din 04.12.2018	21 – 26 82
6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la ratificarea Acordului de implementare a	26 – 28

	Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor. Nr. 458 din 04.12.2018	82
7.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”. Nr. 396 din 13.11.2018	28 – 31 71 – 79 82 – 83
8.	Prezentarea Raportului privind implementarea programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru 2016–2018 de către domnul Pavel Filip, Prim-ministru al Republicii Moldova. Nr. 2741 din 13.12.2018	32 – 71
9.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. Nr. 459 din 05.12.2018	79 – 81 83
10.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre cu privire la confirmarea în funcție a unor membri ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului (<i>Corneliu MIHALACHE, Iulian ROȘCA, Lidia VIZIRU</i>). Nr. 460 din 07.12.2018	84 – 89
11.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi (<i>Viorel CHETRARU</i>). Nr. 462 din 14.12.2018	90 – 92
12.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție (<i>Victor LAȘCOV</i>). Nr. 465 din 14.12.2018	92 – 94
13.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind încetarea mandatelor unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (<i>Tudor COPACI, Sergiu CIOBANU, Octavian LUNGU</i>). Nr. 463 din 14.12.2018	94 – 97

14.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea unui judecător al Curții Constituționale (<i>Raisa APOLSCHII</i>). Nr. 466 din 14.12.2018	97 – 101
15.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind demisia unui deputat în Parlament (<i>Marcel RĂDUCAN</i>). Nr. 464 din 14.12.2018	102 – 104
16.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre cu privire la încheierea sesiunii a doua ordinare din anul 2018. Nr. 461 din 12.12.2018	104
	<i>Încheierea lucrărilor sesiunii de toamnă. (Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova. Se interpretează Imnul de Stat al Republicii Moldova de către corul de copii al Liceului Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”.)</i>	104 – 105

Ședința începe la ora 10.03.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președinte al Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Bună dimineața.

Vă rog foarte mult să vă luați locul, pentru a începe ședința plenului.

Rugăm Secretariatul ...

Vă rugăm, domnule Ganaciuc, să ne dați prezența în sală.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 96 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Lupu Marian – deplasare, Cosoi Petru – concediu medical, Cobzac Grigore, Olaru Nicolae, Carpov Eugen.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Avem cvorumul, putem începe.

Să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Dragi colegi,

Înainte de a trece în discuție pe marginea ordinii de zi, dați-mi voie să fac anunțul deja devenit tradițional, că în perioada premergătoare ședinței de astăzi și-au sărbătorit zilele de naștere următorii noștri colegi: Alla Mironic, Eugen Bodarev, Alina Zotea-Durnea și Oleg Savva. „La mulți ani”, multă sănătate tuturor, realizări frumoase. *(Aplauze.)*

În ședința sa de ieri, Biroul permanent a luat o decizie privind ordinea de zi, aveți repartizată ordinea de zi ca și proiect. Ca și scenariu de lucru pentru astăzi ne propunem ca să fie examinate o parte din subiecte pînă la ora 11.00, la ora 11.00 va veni Prim-ministrul cu echipa sa pentru Raportul de activitate al Guvernului. Vom merge pe scenariul care va fi aprobat, bineînțeles, de plenul Parlamentului, la care vom mai avea, cu siguranță, și alte propuneri pe ordinea de zi. Din cîte am înțeles, cîteva comisii își vor desfășura încă ședințele astăzi.

În mod regulamentar, au fost depuse cîteva solicitări pentru a introduce pe ordinea de zi unele subiecte și, bineînțeles, le voi da citire, ca ulterior să fie argumentate de colegi.

Și o primă propunere vine din partea colegilor din Frațiunea Partidului Comuniștilor care solicită introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 68 din 1 martie 2018, proiectul de Hotărîre privind aprobarea unei Declarații a Parlamentului Republicii Moldova cu privire la condamnarea faptelor de corupere politică și trădare a intereselor alegătorilor.

Doamnă Șupac,

Dumneavoastră, vă rog frumos, argumentele să vi le expuneți.

Aveți un minut la dispoziție.

Doamna Inna Șupac:

La ultima ședință a Parlamentului în această sesiune și, probabil, în această legislatură a XX-ea, noi, Frațiunea Partidului Comuniștilor, reiterăm propunerea noastră de a include în ordinea de zi proiectul de Hotărîre cu privire la adoptarea Declarației cu privire la condamnarea faptelor de corupere politică și trădare a intereselor alegătorilor în Parlamentul Republicii Moldova.

Niciodată în istoria Republicii Moldova nivelul de încredere față de Forul Legislativ nu a fost atît de critic, numai 6%. Și unul din motive,

stimați colegi, noi îl cunoaștem, avînd în vedere că 40 la sută din numărul total al deputaților Republicii Moldova, adică 38 de deputați sînt, de fapt, trădători, trădători ai fracțiunilor și partidelor pe listele cărora au ajuns să fie deputați.

În acest context, noi condamnăm propunerile guvernării și a ...

Domnul Andrian Candu:

Da, 10 secunde, vă rog.

Poftiți.

Doamna Inna Șupac:

... Partidului Democrat de a include în regulamentul-tip al fracțiunilor pentru următorul Parlament dreptul deputaților de a părăsi fracțiunile lor.

În acest context, noi reiterăm propunerea de a discuta proiectul nostru de condamnare a astfel de acte de trădare.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Cine este pentru a ... Cine este în favoarea și pentru ca acest subiect să fie introdus pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumim foarte mult.

Următorul subiect sau următoarea propunere, la fel, vine din partea Frațiunii Partidului Comuniștilor, care solicită introducerea pe ordinea de zi a unui proiect de Hotărîre, cu numărul de înregistrare 336 din 8 octombrie 2018, cu referire la introducerea sau sărbătorirea unui an sau declararea anului 2019 a unui an ce ține de 660 de ani de la întemeierea statului moldovenesc.

Cer scuze dacă ...

Numai puțin. Revenim, revenim, dacă vreți. Revenim acum. Dați-mi voie să duc în continuare procedura pînă la capăt ceea ce am început.

Dragi colegi,

Așa cum am menționat, colegii din Frațiunea Partidului Comuniștilor propun introducerea pe ordinea de zi a unui proiect de hotărîre.

Vă rog frumos, doamnă Postoico, să ne dați argumentele.

Poftiți, un minut la dispoziție.

Doamna Maria Postoico:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Anul 2019, care vine, iată, este în pragul Republicii Moldova, este un an semnificativ pentru toți noi. Deoarece, cum și dumneavoastră ați menționat, domnule Președinte, se vor împlini 660 de ani de la întemeierea statului moldovenesc independent.

Fracțiunea Partidului Comuniștilor solicită pentru a introduce în ordinea de zi de astăzi proiectul de Hotărîre cu nr. 336 din 8 octombrie 2018 pentru a fi dezbătut, proiectul de Hotărîre cu privire la declararea anului 2019 – An al sărbătoririi a 660 de ani de la întemeierea statului moldovenesc.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul, deoarece colegii din Fracțiunea Partidului Comuniștilor, cu siguranță, vor solicita și pentru această decizie numărarea voturilor.

Treceți, vă rog frumos... Trebuie să supunem votului, treceți fiecare la locurile voastre, vă rog frumos.

Dragi colegi,

Cine este pentru a introduce subiectul nr. 336 pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rog frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

Îmi cer scuze. Haideți inițial să vedem care este prezența în sală.

Vă rugăm frumos, prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 42.

– 25.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 71 de deputați în sală. Majoritatea simplă este de 36 de persoane.

Cine este pentru a introduce subiectul nr. 336 pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 1.

Sectorul nr. 2 – 6.

Sectorul nr. 3 – 0 voturi.

Domnul Andrian Candu:

Această propunere nu a fost susținută.

Colegii din Frațiunea Partidului Comuniștilor solicită numărarea voturilor pentru decizia precedentă.

Voi supune votului încă o dată în mod repetat introducerea pe ordinea de zi a subiectului nr. 68 din 1 martie 2018 ce ține de acea Declarație a Parlamentului cu privire la condamnarea faptelor de corupere politică.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 0.

Sectorul nr. 2 – 6.

– 12.

Domnul Andrian Candu:

18 voturi au fost exprimate.

Număr insuficient de voturi pentru a fi aprobată decizia.

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Alte propuneri nu sînt.

Este o propunere care nu este făcută regulamentar ce ține de proiectul de Hotărîre privind declararea anului 2019 ca an al luptei împotriva corupției. Deoarece această propunere a fost făcută în perioada anterioară, mai puțin de 30 de zile, și ea nu poate fi supusă votului în mod repetat.

Dar, vă rog frumos, de procedură foarte scurt, dar strict de procedură, un minut la dispoziție.

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

În temeiul articolului 46 alineatul (1) din Regulamentul Parlamentului, solicităm includerea în ordinea de zi a ședinței de astăzi a proiectului de Hotărîre a Parlamentului nr. 450 din 29 noiembrie 2018 privind declararea anului 2019 ca Anul luptei împotriva corupției, mai ales că dumneavoastră, domnule Președinte, ați promis, la ședința trecută, că o veți pune la vot acum, cînd avem dreptul să aprobăm hotărîri de Parlament.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Dacă ați fi fost acceptat ca să nu supunem votului data trecută subiectul. (*Discuții.*)

N-a fost pus la vot?

Secretariatul,

Atunci de ce... (*Rumoare în sală.*)

Numai puțin. O să verificăm.

Rog frumos, Secretariatul să verificați, într-adevăr, dacă a fost sau nu supusă votului, fiindcă, într-adevăr, data trecută noi am vorbit despre acest subiect.

Da. Atunci cer scuze.

Și reiterez propunerea din partea colegilor Frațiunii Partidului Liberal Democrat de a introduce pe ordinea de zi proiectul nr. 450 din 29 noiembrie 2018.

Aveți dreptul la un minut pentru a vă argumenta propunerea.

Domnul Pistrinciuc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Noi am făcut-o și data trecută.

În primul rînd, inițiativa a circa 40 de organizații neguvernamentale, media, de tot felul, este o problemă care domină în societatea asta. Ea nu are limite de clasă, ideologice sau de alt fenomen.

Considerăm că ar fi bine ca acest an să fie... anul viitor să fie declarat Anul luptei împotriva corupției. Asta ar însemna că viitorul Parlament, viitorul Guvern, societatea civilă, alături de instituțiile de educație, într-adevăr, pot să desfășoare mai multe activități de sensibilizare a societății, a opiniei publice, dar și a clasei conducătoare împotriva acestui fenomen care este unul ce ne ține jos și nu ne permite să ne dezvoltăm.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Cine este pentru a introduce acest subiect pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 0.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Sîrbu,

Rezultatele pe sectoare.

– 6.

N u m ă r ă t o r i i:

– 5.

Domnul Andrian Candu:

– 5.

Vă mulțumesc frumos.

N u m ă r ă t o r i i:

– 17.

Domnul Andrian Candu:

Această propunere nu a fost susținută.

Vă mulțumim foarte mult.

De procedură.

Doamnă Zotea,

Vă rog frumos.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Acum, câteva săptămîni, dumneavoastră ați promis că va avea loc audierea ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, domnului Nicolae Ciubuc, cu privire la problema exporturilor de fructe și uitîndu-mă în ordinea de zi nu văd această propunere.

De aceea ar fi foarte bine dacă v-ați ține de cuvînt.

Mulțumim...

Domnul Andrian Candu:

Da, eu mă țin de cuvânt în mod obișnuit și domnul ministru va fi astăzi cu informația în cadrul Raportului anual al Guvernului.

Chiar și ieri mi-a confirmat că are toată informația și este dispus să răspundă la întrebări, deoarece Raportul Guvernului nu înseamnă doar întrebări în adresa Primului-ministru, dar și celorlalți membri ai Cabinetului.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Se supune votului aprobarea ordinii de zi de astăzi, 14 decembrie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Decizia a fost aprobată.

Ordinea de zi a fost aprobată.

Și putem să trecem pe subiectele care sînt expuse pe ordinea de zi.

Și primul subiect care se supune dezbaterii și examinării este subiectul nr. 2, **proiectul de Lege pentru ratificarea Declarației Comune referitor la instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt dintre Republica Moldova și Republica Turcia, semnată la Chișinău la 17 octombrie 2018. Este proiectul de Lege nr. 436 din 28 noiembrie 2018.**

Și-l prezintă domnul Căpățină, secretar general al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Vă rugăm, domnule Căpățină.

Poftiți.

Domnul Mihail Căpățină – secretar general al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene:

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Se propune spre examinare proiectul Legii privind ratificarea Declarației Comune referitor la instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt dintre Republica Moldova și Republica Turcia, semnată la Chișinău la 17 octombrie 2018.

În temeiul Declarației, se va constitui Consiliul de Cooperare Strategică la Nivel Înalt între Republica Moldova și Republica Turcia,

coprezidat de către Guvernul Republicii Moldova și Președintele Republicii Turcia.

Consiliul va stabili strategia dezvoltării relațiilor în domeniul politic, militar, securitate, economic, știință, cultură etc.

În cadrul Consiliului se instituie Grupul comun de planificare strategică, coprezidat de miniștrii afacerilor externe.

Totodată, Declarația se stabilește cu corelarea cu Comisia interguvernamentală mixtă moldo-turcă pentru colaborare economică, care rămîne a fi un mecanism principal pentru dezvoltarea relațiilor comerciale și economice bilaterale.

Implementarea Declarației nu va necesita cheltuieli financiare.

În contextul celor menționate, solicit susținerea adoptării legii menționate.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Căpățină.

Întrebări în adresa dumneavoastră sînt.

Numai puțin, domnule Deliu.

Numai puțin.

Așteptați puțin. Sînt întrebări.

Domnule Deliu,

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Domnule secretar de stat,

Deci eu am o întrebare cu referire la litera b) „analiza de impact”.

În alineatul (3) se specifică că în temeiul acestui document se va institui Consiliul de Cooperare Strategică la Nivel Înalt între Republica Moldova și Republica turcă... Republica Turcia, coprezidat ș.a.m.d., care va stabili strategia dezvoltării relațiilor în domeniul politic, militar, de securitate, economic, comercial, energetic, transport, agricultură, turism, sănătate, cultură, știință și umanitar.

Nu știu de ce, dar nu văd aici și în domeniul educației sau se va merge pe procedura de a expulza profesorii turci din țară.

De ce nu este și educație aici?

Cu atît mai mult cã noi, sãptãmîna trecutã, am votat în Parlament cu referire la un liceu din Gãgãuzia cooperarea între Republica Moldova și partea turcã.

De ce lipsește aici educația?

Domnul Mihail Cãpãtinã:

Deci, stimate domnule deputat,

Vreau sã vã aduc la cunoștință cã Declarația a fost semnatã între Președinții Republicii Moldova și Republicii Turcia.

Nu pot sã vã spun acum concret cã a fost o emiterie sau nu a fost inclusã.

Deci mai repede ca tot, cã a fost o „emiterie”, deoarece este știință, culturã, sãnãtate, nu a fost special inclus acest domeniu.

De aceea cred cã mai rapid ca tot, a fost o „emiterie”.

Domnul Andrian Candu:

Vã mulțumim frumos.

Domnule Deliu,

Vã rugãm frumos, dacã aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Tudor Deliu:

Nu am a doua întrebare.

Eu nu știu, a fost „emiterie” sau „se emite” este cu totul altceva. Poate o omisiune a fost. Eu nu înțeleg.

Dar totuși nu putem sã zicem cã sub știință este și educație. Știința este domeniul știință și inovație. Educația este educație.

De aceea eu cred cã aici ar trebui de avut o claritate.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vã mulțumim frumos.

Nu sînt alte întrebãri.

Vã mulțumim, domnule Cãpãtinã.

Vã mulțumim foarte mult.

O zi bunã sã aveți.

Succese în continuare.

Și o invitãm la tribuna principalã pe doamna Ivanov, care este președintele Comisiei politice externe și integrare europeanã, sã ne prezinte raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat prezentul proiect de lege și comunică următoarele.

Declarația Comună referitor la instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt dintre Republica Moldova și Republica Turcia, potrivit alineatului (1) articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Declarația semnată la 17 octombrie 2018 la Chișinău are drept scop instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt între Republica Moldova și Republica Turcia.

Consiliul, coprezidat de către Guvernul Republicii Moldova și Președintele Republicii Turcia, va stabili strategia dezvoltării relațiilor bilaterale în domeniile politic, militar, securitate, economic, comercial, energetic, transportului, agriculturii, turismului, sănătății, culturii, științei.

Reuniunile Consiliului se vor desfășura cel puțin o dată la doi ani alternativ în Republica Moldova și Republica Turcia.

Pentru dezvoltarea în continuare a cooperării dintre cele două țări în domeniul politic, realizarea unui schimb de opinii cu privire la chestiunile bilaterale, regionale și globale, precum și identificarea domeniilor de cooperare și proiectelor prioritare, în cadrul Consiliului va fi instituit Grupul comun de planificare strategică.

Reuniunile Grupului vor avea loc cel puțin o dată la doi ani și vor fi coprezidate de miniștrii afacerilor externe.

Declarația se subscrie Planului general de dezvoltare a relațiilor bilaterale cu Republica Turcia, nu contravine legislației naționale și nu afectează drepturile și obligațiunile asumate de Republica Moldova, în conformitate cu alte instrumente internaționale la care statul nostru este parte. (*Gălăgie în sală.*)

Comisiile permanente ale Parlamentului și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au prezentat avize pozitive, pronunțându-se pentru ratificarea Declarației.

În contextul celor expuse și în temeiul articolelor 27 și 56 din Regulamentul Parlamentului, Comisia politică externă și integrare europeană propune aprobarea proiectului de Lege pentru ratificarea Declarației Comune referitor la instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt dintre Republica Moldova și Republica Turcia în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 436 din 28 noiembrie 2018.

Și vom reveni la ora votului pe care v-o propun, dragi colegi, 13.00.

Pînă la acea oră, se examinează subiectele, va fi și raportul Guvernului.

Vom reveni la ora 13.00 la procedura de vot.

În continuare, dragi colegi, vă propun pentru examinare și dezbateră subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii insolvențabilității, proiectul nr. 427 din 22 noiembrie 2018.**

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Iurcu, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Vitalie Iurcu – secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul economic:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați deputați,

Se prezintă spre examinare proiectul de Lege pentru modificarea Legii insolvențabilității.

Proiectul legii a fost elaborat de către Ministerul Economiei și Infrastructurii, cu suportul experților Băncii Mondiale, și are ca scop de a înlătura neconcordanțele și deficiențele constatate în raportul Băncii Mondiale privind respectarea standardelor și codurilor regimului juridic al insolvențabilității și drepturile creditorilor, debitorilor, precum și în raportul grupului de lucru interministerial de monitorizare a implementării Legii insolvențabilității, format din Ministerul Economiei, Uniunea administratorilor, Asociația Băncilor, Curtea Supremă, Ministerul Justiției.

Cu toate că Legea insolvențabilității actuală răspunde, în general, scopului, stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorului din contul patrimoniului debitorului, totuși, în cei 5 ani de aplicare a legii, s-au reliefat o serie de necesități de modernizare a acesteia.

Cele mai importante prevederi reformate se referă la următoarele:

1. Simplificarea accesului creditorilor la procedura colectivă.
2. Protecția debitorului pentru a preveni cereri abuzive din partea creditorilor și insolvențabilității intenționate.

3. Protecția creditorilor garantați pentru un regim mai adecvat de valorificare a bunurilor grevate.

4. Protecția valorii masei debitoare prin asigurarea echității și transparenței în procesul de vânzare a bunurilor de masă debitoare, oferirea posibilității reducerii justificate și temperate a prețului, interzicerea vânzării către persoanele afiliate sau în conflict de interese.

5. Asigurarea unei cooperări productive între administratorul insolvenței sau lichidator – pe de o parte și creditorii individuali sau organele creditorilor – pe de altă parte.

6. Încurajarea finanțării debitorului după încetarea procedurii de insolvență.

7. Îmbunătățirea posibilității recuperării activelor debitorilor prin anularea tranzacțiilor suspecte.

8. Îmbunătățirea proceselor accelerate de restructurare.

9. Creșterea transparenței procedurilor de insolvență.

10. Asigurarea dreptului la un recurs efectiv.

Deci unul din principalele obiective de a aproba aceste modificări în lege este de a îmbunătăți atât clasamentul Republicii Moldova la capitolul „doing business”, efectuat de Banca Mondială.

De asemenea, proiectul legii, urmare a adoptării, va permite, pe de o parte, să micșorăm termenele și costurile pentru desfășurarea procedurii de insolvență și să oferim șansa creditorilor de a încasa într-o perioadă mai mică de timp o parte mai mare de creanțe.

După cum am menționat, proiectul a fost avizat pozitiv de către grupul de lucru privind implementarea activității de întreprinzător și a fost consultat cu Asociația Băncilor, Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Confederația Sindicatelor.

În contextul celor expuse mai sus, rugăm suportul Parlamentului de a aproba acest proiect de modificări la Legea privind modificarea Legii insolvenței.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Iurcu,

Nu sînt întrebări în adresa dumneavoastră.

Vă mulțumim foarte mult.

Vă dorim succese, realizări frumoase și succes, la ora 11, la ședința care urmează.

În continuare, îl invităm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii insolvenței, înaintat de Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Proiectul de lege propus examinării a fost elaborat în scopul înlăturării deficiențelor constatate în aplicarea Legii și include mai multe modificări la Legea insolvenței, prevederile cărora vor contribui la îmbunătățirea regimului juridic al insolvenței ca proces și vor asigura respectarea drepturilor creditorilor și debitorilor.

În contextul celor menționate, modificările propuse se referă la următoarele:

Facilitarea accesului creditorilor la procedura colectivă de insolvență doar în baza temeiurilor de insolvență, prin simplificarea numărului de documente anexate la cererea introductivă și substituirea copiei de pe hotărârea irevocabilă a instanței de judecată, cu dovada notificării Serviciului Fiscal de Stat, propusă la articolul 20.

Protecția debitorului în cazurile de depunere a cererii abuzive din partea creditorilor și insolvenței intenționate, adică se reglementează prezumția incapacității de plată, ceea ce înseamnă că doar dacă debitorul este în întârziere mai mult de 60 de zile, în referința la cererea introductivă (articolul 28), debitorul va putea răsturna prezumția incapacității de plată, mijloacele de apărare eficiente, prin dreptul de a cere despăgubiri.

O altă reglementare este protecția juridică a persoanelor fizice care au investit în construcția de locuințe, prin oferirea, similar modificărilor la Codul civil, a posibilității alternative de a cere separarea apartamentului dacă clădirea este ridicată și ieșirea din procedura colectivă de insolvență sau rezilierea contractului și recuperarea banilor cu titlu de creanțe garantate. În acest scop, se propune completarea Legii insolvenței cu un articol nou, care descrie procedura de separare a bunurilor imobile construite în baza contractelor de investire în construcția de locuințe sau în baza contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construcție.

Modificările propuse la articolul 50 cu referire la creditorii garantați propun stabilirea unor reguli clare de atribuire a rangului de prioritate cronologică în raport cu alți creditori asimilați prin lege celor garantați.

De asemenea, se propune asigurarea unei cooperări productive între administratorul insolvenței sau lichidator – pe de o parte și creditorii individuali sau organele creditorilor – pe de altă parte, cum ar fi stabilirea, prin negocieri, a cuantumului onorariului și ajustarea acestuia, în funcție de performanțe; posibilitatea de contestare a refuzului administratorului de

a convoca adunarea creditorilor, obligația administratorului de a prezenta informații nu doar organelor creditorilor, dar și creditorilor individuali, dreptul de destituire a administratorului care nu acționează cu diligență, fără alt temei.

Prin modificările propuse la articolul 120 cu referință la licitația cu reducere, se stabilește interdicția efectuării reducerii de preț mai jos decât 50%, fără acordul creditorilor.

De asemenea, se prevede protecția creditorilor garantați că va fi asigurată prin stabilirea unui regim mai adecvat de valorificare a bunurilor grevate (excepție de la moratoriu, prin modificările propuse la articolele 81 și 184, atunci când bunul nu este esențial pentru restructurarea cu succes a debitorului ori prin vânzarea afacerii debitorului; sporirea dobânzii aferente plății garantate din creanță (articolul 75)).

Modificările propuse la articolul 117 vor asigura protecția valorii masei debitoare prin asigurarea echității și transparenței în procesul de vânzare a bunurilor din masa debitoare; oferirea posibilității reducerii justificate și temperate a prețului; interzicerea vânzării către persoanele afiliate sau în conflict de interese.

Încurajarea finanțării debitorului după intentarea procesului de insolvență, adică se prevede reglementarea finanțărilor obținute după intentarea procesului de insolvență sînt obligații ale masei (articolul 52); garanțiile acestor obligații au grad de prioritate inferior celor existente, decât dacă creditorii garantați acceptă schimbarea rangului de prioritate.

De asemenea, se prevede îmbunătățirea posibilității recuperării activelor debitorilor prin anularea tranzacțiilor suspecte (articolul 104 și articolul 105), adică clarificarea cercului de tranzacții care pot fi anulate; uniformizarea și reducerea perioadei „de suspiciune” pentru anularea tranzacțiilor frauduloase, preferențiale și subevaluate, oferirea dreptului de a înainta acțiune în anulare și creditorilor individuali, extinderea cercului de persoane afiliate, tranzacțiile care pot fi anulate, pentru a preveni disimularea.

De asemenea, îmbunătățirea procedurii accelerate de restructurare se prevede în acest proiect de lege. Debitorul poate preveni intrarea în insolvență prin negocierea extra-judiciară a planului cu clasele de creditori afectați; pentru perioada negocierilor (care durează maximum două luni) se poate cere suspendarea executărilor silite individuale; în cazul de referință a negocierilor, planul va fi supus aprobării instanței de insolvență și implementat.

De asemenea, se prevede creșterea transparenței procedurilor de insolvență și asigurarea dreptului la un recurs efectiv, adică extinderea cercului de hotărîri și încheieri pasibile de recurs, cum ar fi, de exemplu,

Hotărîrea privind admiterea sau respingerea cererii de declarare a nulității actelor juridice, încheierea privind separarea bunului sau refuz în separare.

Stimați colegi,

Proiectul de Lege pentru modificarea Legii insolabilității a fost avizat pozitiv de către comisiile permanente ale Parlamentului, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului. Obiecțiile și propunerile expuse la proiectul de Lege vor fi examinate de către comisie în lectura a doua.

În contextul celor relatate și în urma examinării proiectului de lege, Comisia economie, buget și finanțe propune aprobarea proiectului de Lege nr. 427 în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule Creangă.

Întrebări nu sînt în adresa comisiei. Puteți să vă ocupați locul.

Și acum trecem la următorul proiect inclus pe ordinea de zi și este vorba de proiectul sub nr. 3, **proiectul de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Acordul de colaborare între statele-membre ale Comunității Statelor Independente în domeniul luptei împotriva furtului de valori culturale și asigurarea restituirii lor, semnat la Dușanbe la 5 octombrie 2007.**

Va prezenta acest proiect de lege domnul Mihail Beregoi, secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne.

Domnul Mihail Beregoi – *secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne în domeniul cooperării internaționale, politicilor de personal și învățămînt:*

Stimate domnule Președinte,

Domnilor deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Acordul de colaborare între statele-membre ale Comunității Statelor Independente în domeniul luptei împotriva furtului de valori culturale și asigurarea restituirii lor, semnat la Dușanbe la 5 octombrie 2007.

Părțile, în conformitate cu prezentul acord, realizează cooperarea prin organele sale competente în prevenirea, suprimarea, identificarea și descoperirea infracțiunilor conexe furtului de valori culturale, căutării lor și asigurarea restituirii lor. Subliniem inexistența unor altor opțiuni alternative de reglementare decît aderarea la acordul vizat.

Prezentul tratat nu contravine prevederilor Constituției Republicii Moldova, Cartei ONU, altor tratate în vigoare pentru Republica Moldova,

angajamentelor Republicii Moldova asumate la nivel internațional și regional, legislației naționale în vigoare a Republicii Moldova, precum și legislației Uniunii Europene.

Organele competente ale părților acoperă independent cheltuielile care apar în cursul implementării prezentului acord, cu excepția celor indicate în articolul 16 al prezentului acord. În fiecare caz concret autoritățile competente ale părților pot conveni o altă procedură.

Pentru Republica Moldova prezentul acord va intra în vigoare din data primirii de către depozitar a notificării corespunzătoare prin respectarea alineatului (1) al articolului 21 al prezentului acord.

Republica Moldova va adera la prezentul acord cu următoarea rezervă: „Republica Moldova se abține de la executarea obligațiilor menționate în alineatele a) și b) ale articolului 3, precum și cele referitoare la adoptarea măsurilor coordonate pentru lupta împotriva furtului valorilor culturale și asigurarea căutării și restituirii lor, alineatul (d) al articolului 3”.

Reieșind din importanța celor enunțate, rog susținerea Parlamentului pentru aprobarea proiectului în discuție.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule Beregoi.

Nu sînt întrebări în adresa dumneavoastră, ca autor.

Puteți să vă ocupați locul.

Și o invit la tribuna centrală pe doamna Violeta Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, pentru a prezenta raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat prezentul proiect de lege și constată următoarele.

Acordul de colaborare între statele-membre ale Comunității Statelor Independente în domeniul luptei împotriva furtului de valori culturale și asigurarea restituirii lor, potrivit alineatului (1) al articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Acordul are drept scop crearea cadrului de colaborare dintre părți în vederea realizării măsurilor comune pentru prevenirea furtului valorilor culturale și asigurarea returnării acestora.

În scopurile prevăzute de acord, valori culturale sînt considerate obiectele și/sau colecțiile cu caracter religios, precum și părțile ale fragmentele lor componente, indiferent de timpul creării lor, considerate de fiecare dintre părți că prezintă importanță pentru cultură, arheologie, istorie, literatură, artă sau știință.

În conformitate cu articolul 4 al acordului, părțile realizează cooperarea în următoarele forme principale: schimbul de informație, executarea cererilor de efectuare a activităților de investigație specială, planificarea și efectuarea măsurilor coordonate de investigație specială, schimbul de acte juridice normative, publicații și materiale metodologice, schimbul de experiență de lucru, oferirea suportului în pregătirea cadrelor, elaborarea și implementarea noilor metode de marcare a valorilor culturale.

Prevederile acordului descriu detaliat acțiunile comune ale părților în cazul: identificării, reținerii, arestării, retragerii sau confiscării de pe teritoriul unei părți a valorilor culturale asupra cărora există teme de presupunere că acestea sînt furate pe teritoriul altei părți. De asemenea, acordul stabilește mecanismul și procedurile legate de returnarea valorilor culturale.

Dispozițiile acordului nu contravin și nu implică modificarea legislației naționale și nu afectează drepturile și obligațiunile asumate de Republica Moldova în conformitate cu alte instrumente internaționale la care statul nostru este parte.

Ținînd cont de cele expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului aprobarea prezentei legi în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc, doamnă Ivanov.

Este o întrebare în adresa comisiei, așteptați un pic.

Domnule Bejan,

Poftim.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată doamnă președinte,

După exemplul Ucrainei, noi vedem că toate acordurile CSI sînt niște acorduri care nu lucrează, niște acorduri „moarte”. Părerea dumneavoastră, n-ar fi bine ca așa acorduri să fie încheiate bilateral, dar nu cu CSI, care este, de fapt, ceva care nu lucrează și nu are nici un efect?

Mulțumesc.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule deputat,

Este vorba de valori culturale, este vorba de situație în care se pot desfășura furturi, indiferent pe teritoriul cărei țări din CSI deci s-a desfășurat această acțiune, noi trebuie să fim parte. Și Guvernul Republicii Moldova, și Ministerul Educației, Cercetării și Culturii au considerat că acest acord este foarte util pentru a fi ratificat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Bejan,

Dacă mai aveți o întrebare sau precizare?

Domnul Valerian Bejan:

Precizare. Deci este vorba ... despre ce spuneți dumneavoastră, într-adevăr, este un lucru util, dar nu cu CSI, ci acorduri bilaterale.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Mai multe întrebări nu sînt.

Următorul proiect de lege care se propune pentru a fi dezbătut este **proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor. Proiect înregistrat sub nr. 457 din 4 decembrie 2018.**

Va prezenta proiectul domnul Mihail Beregoi, secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne.

Domnul Mihail Beregoi:

Domnule Președinte al Parlamentului,

Domnilor deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la ratificarea Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor, semnat la Viena la 13 septembrie 2018.

Scopul acestui acord îl reprezintă asigurarea cooperării între statele Europei de Sud-Est în ceea ce privește colaborarea pentru înlăturarea amenințărilor la adresa ordinii și siguranței publice, dar și în domeniul prevenirii, descoperirii și cercetării infracțiunilor.

Acordul vizat presupune schimbul la nivel interstatal de informații relevante referitoare la persoanele implicate în infracțiuni, precum și la transmiterea, compararea profilelor ADN și a altor materiale de identificare.

Prezentul acord presupune implementarea și dezvoltarea prevederilor CCP ESE, adică Consiliului... cooperarea polițienească a Europei de Sud-Est, de către statele-membre în ceea ce privește schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculului avînd la bază interesul societății și necesitatea consolidării cooperării internaționale în ceea ce privește combaterea criminalității transfrontaliere.

Orice parte poate suspenda funcționarea prezentului Acord în totalitate sau parțial, dacă este necesar, din motive de ordine publică, de protecție a securității naționale sau a sănătății publice. Părțile vor notifica depozitarul fără întârziere cu privire la întreprinderea sau revocarea unei astfel de măsuri.

Prezentul Acord nu contravine Constituției Republicii Moldova, legislației UE și nici angajamentelor Republicii Moldova ce decurg din tratatele internaționale la care este parte.

Cheltuielile ce vor surveni în urma implementării tratatului vizat în partea ce ține de Republica Moldova urmează a fi suportate din contul și în limita bugetului anual aprobat instituțiilor implicate.

Reieșind din cele menționate mai sus, notăm că intensificarea eforturilor de consolidare a parteneriatelor bilaterale și multilaterale cu statele membre ale UE prin negocierea și semnarea acordurilor în domeniile acoperite de Convenție constituie un obiectiv prioritar și incontestabil al Republicii Moldova aflate în proces de integrare europeană.

Reieșind din importanța celor enunțate, rog susținerea Parlamentului pentru aprobarea proiectului în discuție.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule Beregoi.

Domnul Reidman are o întrebare sau două.

Poftim, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Da, mersi, domnule Președinte.

Domnule secretar de stat,

Explicați-mi ce înseamnă schimbul automatizat.

Это означает, что все полицейские всех стран-участниц имеют автоматический доступ к нашим регистрам вот именно этим?

Ce înseamnă automatizat?

Domnul Mihail Beregoi:

Schimbul automatizat de date presupune că toate statele semnatare ale Acordului vor avea acces direct la bazele de date menționate pentru efectuarea verificărilor, doar că în cazul în care rezultatul verificărilor va fi unul pozitiv răspunsurile vor fi expediate automatizat, dar criptat, fără a fi divulgate datele cu caracter personal ale persoanelor.

Dacă partea solicitantă va avea nevoie suplimentar de a obține aceste date cu caracter personal, se vor efectua comisii rogatorii specializate prin intermediul Procuraturii Generale, Ministerului Justiției, conform prevederilor altor tratate internaționale la acest compartiment.

Posibilitățile similare le va avea și Republica Moldova care va interoga, la fel, în regim automatizat bazele de date ale statelor participante la Acord.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim.

Domnul Oleg Reidman:

Precizare просто.

Ну не совсем, так сказать, ясно, как будет функционировать вот этот автоматический доступ к этим базам, причем с ограничениями.

Я понимаю так, что соглашения, если они есть, многосторонние или двухсторонние о правовой помощи, предполагают запрос с указанием datele dactiloscopice ori datele de înmatriculare a vehiculului, и, – наши регистры проверяют и просто подтверждают: да, наш, да, не наш и дальше процедура правовой помощи.

Domnul Mihail Beregoi:

Da.

Domnul Oleg Reidman:

Запросы разных дополнительных данных относительно лица, относительно техники и так далее. Зачем нужно вот это automatizat?

Domnul Mihail Beregoi:

În cazul dat va fi automatizat. Spre exemplu, dacă este colectată o amprentă și noi vrem să vedem undeva, în Croația, dacă există, este o suspiciune, cetățean... trimitem amprenta asta încolo și ei spun: da, avem așa amprentă în baza noastră de date, și mai departe se implică deja comisia rogatorie prin care se personalizează tot dosarul, se inițiază dosar penal etc. Cam asta este ideea.

Dar este un regim automatizat, economisește foarte mult timp care acum merge pe suport de hîrtie...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim, da.

Domnul Oleg Reidman:

Ultima precizare.

Вы понимаете, в чем дело. Сегодня при современной технике, так сказать, вскрытия баз и так далее любой дополнительный шлюз входа в базу национальную и так далее есть объект, который может быть разрушен, distrugerea și accesul la el este de către persoanele nedorite, в то время как запрос ответа может быть в том числе в электронной форме, не обязательно hîrtie.

Подпись электронная, удостоверяющая то и се, что соответствующий ответ оформлен надлежащим образом, и от лица, от имени лица, которое имеет на это право. В противном случае мы имеем очень большую опасность вскрытия вот этих баз, пока мы не имеем серьезных условий обеспечения кибербезопасности, так скажем.

Domnul Mihail Beregoi:

Dumneavoastră vorbiți de schimbul de date prin intermediul e-mailurilor electronice care, de fapt, s-a adeverit în multe cazuri că au fost deschise cutiile poștale electronice.

În cazul dat va fi o bază închisă cu acces limitat unde vom avea și noi parte, fără așa-numita ieșire organizată prin canalele securizate, fără așa-numita ieșire în internetul deschis și, respectiv, nu va fi o posibilitate de a scurge informația din ea.

Plus la toate, datele nu vor fi trimise personalizate. Deci va fi informația codificată. După aia, dacă există răspuns pozitiv din partea țării unde s-a transmis solicitarea, se implică alte mecanisme, conform tratatelor internaționale în vigoare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, domnule Beregoi.

Domnule Reidman,

Mai aveți o precizare?

Nu aveți.

Mulțumesc.

Puteți să vă ocupați locul.

Și o invit la tribuna principală pe doamna Violeta Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, pentru a prezenta raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat prezentul proiect și comunică următoarele.

Acordul dintre părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor, conform prevederilor articolului 1 din alineatul (11) din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Prin intermediul acestui Acord, părțile intenționează să consolideze cooperarea polițienească transfrontalieră în ceea ce privește combaterea amenințărilor la adresa siguranței publice referitor la prevenirea, detectarea și investigarea infracțiunilor.

În acest scop, prezentul Acord conține norme privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor și schimbul de date cu caracter personal disponibile și subsecvente.

Acordul este încheiat pentru o perioadă nedeterminată, însă orice parte se poate retrage din prezentul Acord printr-o notificare în scris adresată Depozitarului prezentului document – Republica Serbia.

În conformitate cu prevederile articolului 20 al prezentului Acord, părțile vor încheia un Acord de implementare administrativă și tehnică al acestuia, împreună cu Manualele de utilizator care urmează a fi pregătite și actualizate de către Grupul de lucru al experților format din reprezentanți ai părților.

Manualele de utilizator vor conține informații tehnice și administrative necesare pentru schimbul eficient și eficace de date.

Acordul va contribui esențial la implementarea și dezvoltarea prevederilor Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est, precum și la întărirea cooperării pe filiera polițienească a statelor-semnatare în ceea ce privește combaterea amenințărilor transfrontaliere.

Prevederile Acordului nu contravin politicii externe promovate de Republica Moldova și nu afectează drepturile și obligațiunile asumate în conformitate cu instrumentele internaționale la care statul nostru este parte.

Comisiile permanente ale Parlamentului și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au prezentat avize pozitive, pronunțându-se pentru ratificarea Acordului.

În contextul celor expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor spre examinare și aprobare în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, doamnă Ivanov.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Puteți să vă ocupați locul.

Stimați colegi,

Următorul proiect de lege care este propus dezbaterilor este proiectul de lege sub nr. 5 din ordinea de zi, **proiectul de Lege cu privire la ratificarea Acordului de implementare a Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor. Proiectul este înregistrat sub nr. 458 din 4 decembrie 2018.**

Domnule Beregoi,

Aveți microfonul.

Domnul Mihail Beregoi:

Domnule Președinte al Parlamentului,

Domnilor deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la ratificarea Acordului de implementare a Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor, semnat la Viena la 13 septembrie 2018.

Prezentul Acord de implementare are drept scop stabilirea prevederilor administrative și tehnice necesare pentru punerea în aplicare a Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor.

Schimbul electronic de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor între părți se va efectua prin intermediul rețelelor private virtuale securizate cu criptare.

Prezentul Acord de implementare nu aduce atingere aspectelor de ordin politic, istoric sau etnic, nu contravine politicii interne și externe promovate de Republica Moldova sau dezvoltării relațiilor de cooperare

între părți. Încheierea acestuia a fost necesară pentru implementarea administrativă a Acordului, conform articolului 20 al acestuia.

Prezentul Acord de implementare nu afectează drepturile, obligațiile și responsabilitățile părților care reies din alte acorduri internaționale la care acestea fac parte și nu atinge aspectele culturale și sociale.

Prezentul Acord de implementare este încheiat pentru o perioadă nedeterminată și va înceta odată cu Acordul. Prezentul Acord de implementare poate fi modificat de către părți.

Prezentul Acord de implementare nu contravine Constituției Republicii Moldova, legislației UE și nici angajamentelor Republicii Moldova, ce decurg din tratatele internaționale la care este parte.

Reieșind din importanța celor enunțate, rog susținerea Parlamentului pentru aprobarea proiectului în discuție.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule Beregoi.

Nu sînt întrebări în adresa dumneavoastră, ca autor.

Puteți să vă ocupați locul.

Și o invit la tribuna centrală, din nou, pe doamna Violeta Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, pentru a prezenta raportul comisiei. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Violeta Ivanov:

Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat prezentul proiect de lege și comunică următoarele.

Acordul de implementare a Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date, conform prevederilor alineatului (1) al articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se regăsește în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Documentul a fost semnat la Viena, la 13 septembrie 2018, are drept scop stabilirea prevederilor administrative, procedurale și tehnice necesare pentru implementarea Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date. În acest sens, conform prevederilor stipulate la articolul 3 al prezentului Acord de implementare, părțile trebuie să respecte specificațiile tehnice comune în legătură cu toate solicitările și răspunderile

referitoare la căutările și comparările profilului ADN, datelor dactiloscopice și datelor de înregistrare a autovehiculului.

Pentru solicitarea și furnizarea datelor suplimentare cu caracter personal și altor informații, după confirmarea rezultatelor ADN și a datelor dactiloscopice prin punctele naționale de control, în conformitate cu articolele 7 și 8 din Acord, denumirea și structura datelor cu caracter personal de bază, informațiile penale relevante și/sau datele privind cazurile penale, părțile ar putea conveni asupra simplificării și accelerării furnizării acestor date. (*Gălăgie în sală.*)

Acordul de implementare va contribui considerabil la consolidarea relațiilor dintre Republica Moldova și: Republica Albania; Republica Austria; Bosnia și Herțegovina; Republica Bulgaria; Ungaria; Republica Macedonia, Muntenegru; România; Serbia, Republica Slovenia – statele semnatare ale Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est, în ceea ce privește conlucrarea polițienească internațională în domeniul vizat al documentului.

Comisiile permanente ale Parlamentului și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au avizat pozitiv prezentul document.

În contextul celor expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune proiectul în cauză spre examinare și aprobare în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc, doamnă Ivanov.

Nu avem întrebări în adresa comisiei. De aceea propun să vă ocupați locul.

Stimați colegi,

Salutăm în Sala de Ședință a Parlamentului prezența Primului-ministru și a întregii componente a Guvernului Republicii Moldova.

Dar, înainte ca să trecem la audierea raportului prezentat de către domnul Prim-ministru, mai luăm încă proiectul de lege înregistrat sub nr. 6, e un proiect de lege ordinară, **proiectul de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”**.

Și îl invit la tribuna centrală pe domnul Adrian Ermurachi, secretar general adjunct al Guvernului, pentru a prezenta acest proiect de lege.

Domnul Adrian Ermurachi – *secretar general adjunct al Guvernului:*

Bună ziua!

Vă mulțumesc, domnule vicepreședinte.

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Onorată asistență,

Se propune atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”.

Și, ca primă etapă, vreau să menționez că necesitatea elaborării acestui document de politici pentru perioada... pînă în anul 2030 a decurs din evaluarea Strategiei actuale naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, care în baza recomandărilor survenite în procesul de evaluare intermediară, s-a ajuns la concluzia că această Strategie necesită ajustări esențiale – schimbarea modului de abordare, în contextul aprobării și ratificării Acordului de Asociere, dar și asumării de către Republica Moldova de implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030.

Dacă vorbim din punct de vedere a analizei, trebuie să menționez, cum a fost prezentat și anterior, și este prezentat și în nota informativă, că elaborarea documentului de politici a fost precedată de către o procedură complexă, cu suportul partenerilor de dezvoltare, în speță mă refer la Organizația Națiunilor Unite și Banca Mondială, în baza cărora au fost analizate modul de transpunere, la nivel național, a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și modul de atingere a țintelor pentru Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. Totodată, dacă vorbim din punct de vedere instituțional, atunci urmarea aprobării conceptului, a fost elaborat un grup... 10 grupuri interministeriale pe diferite segmente, care au devenit ulterior și elemente integre ale documentului de politici.

În cadrul grupurilor de lucru, trebuie să atenționez din start că a fost un proces extrem de consultativ, unde au fost invitate absolut toate autoritățile publice, partenerii de dezvoltare, societatea civilă, mediul de afaceri, deci practic, tot ce a fost în... toate părțile interesate au avut acces în cadrul acestor grupuri de lucru, dar și înseși grupurile de lucru au avut și transmisiune online, adică a fost asigurată transparența, procesul, modul ... întrebărilor care, ulterior... a fost coagulat și cristalizat într-un document integru de politici, acesta fiind, cum am menționat, grupat în 10 obiective, acestea, la rîndul lor, structurate în 4 piloni.

O să enunț, în continuare, cei 4 piloni pe care este structurată Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”.

Mă refer, în primul rînd, la o economie durabilă și incluzivă.

Al doilea pilon se referă la capitalul uman și social robust.

Al treilea pilon se referă la instituții oneste și eficiente.

Cel de-al patrulea pilon se referă la mediul ambiant și sănătos.

Cei 4 piloni sînt structurați, cum am menționat, în 10 obiective. Pentru pilonul „Economie durabilă și incluzivă” avem obiectivul – creșterea

durabilă din surse... creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților economice. (*Rumoare în sală.*)

Cel de-al doilea obiectiv pentru pilonul nr. 1 – este creșterea accesului oamenilor la infrastructură fizică, utilități publice și condiții de locuit.

Cel de-al treilea obiectiv pentru pilonul nr. 1 – este ameliorarea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale.

Al patrulea obiectiv, care deja este și pentru pilonul nr. 2 și se referă la „Capitalul uman și social robust” – este garantarea educației de calitate pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții.

Al cincilea – este asigurarea dreptului fundamental la cea mai bună sănătate fizică și mintală.

Al șaselea – un sistem de protecție socială solid și incluziv.

Și al șaptelea obiectiv... care este și ultimul obiectiv pentru pilonul „Capitalul uman și social robust” – este asigurarea unui echilibru dintre muncă și familie.

Pentru pilonul 3 „Instituții oneste și eficiente”, vorbim despre două obiective: asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive, precum și asigurarea supremației legii și obiectivul promovarea unei societăți pașnice, sigure și incluzive.

Pentru ultimul pilon este un singur obiectiv – este mediul ambiant și sănătos și obiectivul este asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur.

Toate cele 10 obiective sau pentru fiecare dintre ele a fost analizată, practic, situația curentă, grupurile vulnerabile care sînt afectate în aceste structuri, factorii de bază care au stat la demararea anumitor provocări în sectoarele respective, dar și au fost formulate viziunile strategice, structurate, la rîndul lor, în obiective specifice, acțiuni prioritare, impact scontat, indicatori și țintele de monitorizare și evaluare.

Ultima parte a strategiei, care cred că este cel mai important și care schimbă în principiu modul de abordare a procesului de implementare a documentelor de politici pe termen lung, este vorba despre introducerea capitolului de implementare cu mecanismul său de monitorizare și evaluare. Și aici ne propunem ca integrala strategie, cu toate domeniile pe care le are, să fie transpusă în maximum 21 de documente de politici, mă refer aici la strategii, și acestea la rîndul lor să încorporeze toate elementele de politici care la momentul actual urmează sau care necesită a fi implementate de către Guvern.

Trebuie să menționez cu titlu de informare că în procesul de analiză noi am constatat că, de fapt, la momentul actual însă în procesul de planificare strategică avem un șir de provocări, este vorba că noi avem în vigoare aproximativ 300 documente de politici. Nu mă refer că avem

300 de strategii, dar 300 de documente de politici, cu planuri, programe ș.a.

Noi ne propunem ca să avem această cartografiere și să reducem acest document de politici și toată energia de resurse umane, resurse financiare, resurse de timp – toate să fie canalizate anume pentru atingerea acestei viziuni, acestei ținte strategice, stabilite în cadrul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”.

Ca și proces de monitorizare și evaluare trebuie să menționez că vom avea două evaluări intermediare sau ne propunem să avem două evaluări intermediare: una în 2022, alta în 2026 și o evaluare finală deja după anul 2030. Totodată, evaluarea va fi realizată ... monitorizarea popriu-zisă, nu evaluarea, monitorizarea curentă va fi realizată trimestrial și anual.

Ca să anticipez o anumită întrebare, este vorba despre Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, care la momentul actual este încă un document în vigoare.

În procesul de elaborare a noului document de politici pe termen lung Strategia națională „Moldova 2030”, noi ne propunem abrogarea Strategiei naționale „Moldova 2020”. Și trebuie să menționez că Strategia națională „Moldova 2030” în momentul în care va intra în vigoare, practic tot procesul de planificare strategică și toate strategiile vor începe implementarea în baza noului document de politici.

Așa cum am menționat la început, ca și proces de consultare și ultimul element, strategia a parcurs un exercițiu complex de consultare și de elaborare și a trecut toate etapele necesare în cadrul Guvernului, în cadrul comisiilor parlamentare.

În acest context, rog acceptul dumneavoastră pe marginea documentului de politici.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, dragi colegi.

Luînd în considerare că e 11.05 deja și Guvernul în întreaga componență se află astăzi aici, încă o dată vă salutăm, domnule Prim-ministru și dragi colegi.

Vă propun să întrerupem acest subiect și să revenim la el după raportul Guvernului.

Rog frumos tehnicienii să memoreze lista celor interesați să pună întrebări. Și, bineînțeles, vom reveni și la raportul comisiei. Cerem scuze, domnule Creangă, vom reveni ulterior și la raportul comisiei.

Ca să nu lăsăm colegii din Guvern în așteptare, vă propun atunci, dragi colegi, un minut pauză tehnică, să solicitați, Secretariatul, ca toți

deputații să revină în Sala plenului, pentru ca într-un minut-două să începem sesiunea specială legată de Raportul de activitate al Guvernului.

Rugăm frumos, secretariatele grupurilor și ale fracțiunilor parlamentare să solicitați colegilor să revină în Sala plenului.

Pauză tehnică

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Să începem sesiunea specială de Raport al Guvernului, **Raport de activitate al Guvernului.**

În mod tradițional, luând în considerare că subiectul nu este reglementat în detaliu, noi aprobăm scenariul acestor audieri. Și propunerea este ca, în mod tradițional, să mergem pe tot ceea ce înseamnă inițial Raportul ca atare al Primului-ministru, ulterior e sesiunea de întrebări-răspunsuri – timp de 60 de minute, care este urmată de luările de cuvânt, câte o luare de cuvânt din partea fiecărei fracțiuni.

Dacă sînteți de acord cu un astfel de scenariu, rog frumos să-l aprobăm prin vot.

Cine este pentru, rog frumos să votați.

Mulțumesc foarte mult.

Acest scenariu este aprobat.

Domnule Ghimpu,

Aveți ceva de procedură?

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Domnule Președinte al Parlamentului,

Domnule Prim-ministru,

Stimați colegi,

Am înțeles că Prim-ministru va prezenta un Raport de activitate pe anii 2016, 2017, și 2018 – trei ani de zile, consider că nu este corect, pentru că 2016 a fost anul în care PL a fost la guvernare. Și dacă ne uităm foarte bine la rezultate, cel mai bun an a fost anul în care PL a fost la guvernare. Și nu vrem ca să se laude cu munca noastră, de aceea noi, PL, vă lăsăm să vă descurcați singuri aici, majoritatea dumneavoastră, domnule Prim-ministru.

Succes și „Doamne ajută”.

Și încă un lucru. Știți că noi sîntem unioniști, pledăm pentru unirea cu România, dumneavoastră ați spus că sînteți român, domnul Candu –

român, dar când am venit să aniversăm 100 de ani de la unirea Basarabiei cu România ați refuzat. Și iarăși nu este corect.

Așa că eu în loc de „Trăiască Guvernul”, am să ...

(Deputații din Frațiunea Partidului Liberal, în semn de protest, părăsesc Sala de ședințe.)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nici nu știți cum Prim-ministru poate vroia să laude Frațiunea Partidului Liberal și colegii liberali, dar aveți tot dreptul, bineînțeles, să plecați.

Vă rugăm frumos, domnule Prim-ministru, vă invităm la tribuna principală.

Domnule Prim-ministru,

Cer scuze.

O intervenție de procedură.

Domnule Deliu,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Stimați colegi,

Frațiunea Partidului Liberal Democrat de repetate ori a solicitat audierea raportului Guvernului pentru anul 2018, conform prevederilor articolelor 126, 127 din Regulamentul Parlamentului, ca să constatăm astăzi, că după expirarea de drept a mandatului actualului Parlament, vine Guvernul cu raportul, ni-l repartizează aseară la ora 17.14, încălcând flagrant articolul 127 din Regulament, care prevede că trebuia repartizat cu cel puțin 10 zile înainte, ca deputații să poată să ia cunoștință cu acest raport.

De asemenea, constatăm că în acest raport se face mai mult o dare de seamă a activității Parlamentului și nu a Guvernului, deoarece sînt enumerate legile și actele legislative care au fost adoptate și nicidecum implementarea, care este funcția de bază executivă a Guvernului.

De aceea, în semn de protest, Frațiunea Partidului Liberal Democrat părăsește Sala de ședințe în momentul audierii raportului.

Vă mulțumim.

(Deputații din Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova, în semn de protest, părăsesc Sala de ședințe.)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Au așteptat trei ani și la sfârșit nu mai au răbdare colegii. Sperăm foarte mult că vor depune cerere și de renunțare la salariu pentru ziua de astăzi.

Vă mulțumim frumos.

Domnule Voronin,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vladimir Voronin:

Da, pe noi ne îngrijorează însăși denumirea raportului „Realizările Guvernului.” Noi aseară la ora 18.00 am primit aceste realizări. Sîntem triști și noi, și tot poporul moldav. Și noi analizînd toată această activitate de trei ani de zile, am văzut mai multe show-uri, dar nu măsuri concrete întreprinse de așa-numitul Guvern.

„Shoumenii” aceștia, prin care curge sînge românesc, lasă să rămînă să se descurce ei de sine stătător fără de noi.

La revedere.

(Deputații din Frațiunea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, în semn de protest, părăsesc Sala de ședințe.)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Prim-ministru,

Vreau să vă menționez un mod straniu ce înseamnă percepție și cinism, deoarece Raportul de activitate al Guvernului a fost solicitat de opoziția parlamentară care, după cum vedeți, are un interes deosebit față de nevoile cetățenilor și față de oameni în general.

Aceasta este atitudinea lor, dar noi, oricum, mergem pe procedură.

Vă mulțumim frumos că sînteți astăzi alături de noi și vă rugăm frumos să prezentați Raportul.

Poftiți.

Domnul Pavel Filip – Prim-ministru al Republicii Moldova:

... Președinte.

Domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Sîntem astăzi aici, cu tot Cabinetul de miniștri, ca să vorbim despre activitatea Guvernului în acest an, dar și în toată perioada de guvernare.

Ca orice om, avem realizări și restanțe și considerăm că este corect la final de an și de mandat să facem evaluarea, astfel încît cetățenii să ne poată judeca.

O să încercăm astăzi să facem o retrospectivă a tot ceea ce am făcut, pe scurt, bineînțeles, ca să înțelegem încotro mergem.

Cred că este corect astăzi, în fața dumneavoastră și a întregii țări, să explic care a fost logica după care ne-am condus în toată această perioadă și felul în care am acționat, ca să fim înțeleși și să înțelegem de ce pe unele domenii nu ne-am mișcat la fel de repede poate cum ne-am dorit.

Cînd am preluat conducerea Guvernului, la începutul anului 2016, am constatat că, din păcate, pe unele domenii s-a acționat haotic, sporadic și fără viziuni. Prețul pentru reformele de suprafață era inechitatea la salarii și pensii, lipsa locurilor de muncă, plecarea oamenilor peste hotare, drumurile stricate, serviciile medicale de proastă calitate, un sistem instituțional greoi și ineficient, un mediu de afaceri sufocat de abuzurile unor funcționari și poate cel mai grav, un sistem bancar aflat în colaps, care amenința să afecteze pe termen lung stabilitatea economică a țării noastre.

Am decis astfel să acționăm prin reforme profunde care regîndesc în totalitate anumite sisteme. Eram conștienți că, din punct de vedere politic, acestea nu aduc dividende imediate și trezesc rezistență în sistem.

Cu toate acestea, ne-am dorit să punem un fundament trainic pentru că ne-am dorit o construcție care să dureze.

Astfel, anul 2016 a fost unul în care am ieșit din criză și am stabilizat economic țara. În 2017 am făcut reforme, am făcut ordine și am adus echitate în anumite domenii. Aceste eforturi ne-au permis anul acesta, în 2018, să începem să construim, să majorăm pensii și salarii, să construim drumuri bune, să cumpărăm ambulanțe și să-i ajutăm pe tineri să-și cumpere prima casă.

În 2019 lucrurile bune trebuie să continue.

În 2016, în primul rînd, ne-am concentrat să oprim căderea sectorului bancar, să-l stabilizăm și să-l întărim în așa fel încît el să nu mai aibă vulnerabilități.

Am făcut ordine în acest sector, am fortificat Banca Națională și astăzi vă pot spune că avem un sistem bancar sănătos și că fraude bancare ca cele din anii trecuți nu se mai pot produce în Republica Moldova.

Ca rezultat, avem venirea pe piața de la noi a unor investitori strategici, mă refer la Banca Transilvania și BERD care au intrat în acționariatul unor bănci de la noi.

Prețurile nu mai cresc așa ca acum 3 ani. Ritmul de creștere a prețurilor a scăzut de la peste 14% în 2016 la puțin peste 1% acum.

Dacă în 2016 ne gîndeam cum să plătim pensii și salarii, iar statul se împrumuta pentru aceasta pe piața internă cu 26%, acum am ajuns la puțin peste 4%.

Am început să facem ordine de la noi, pentru că știm cu toții „peștele de la cap se strică”. Dacă nu avem o administrație eficientă, nu are cine să gândească politici bune pentru oameni.

Am făcut reforma Guvernului, am tăiat numărul ministerelor de la 16 la 9, iar numărul angajaților din ministere s-a redus în jumătate. Am făcut economii de peste 100 milioane de lei, ceea ce înseamnă că salariile angajaților au crescut în medie cu 81%, de la 7 mii de lei la peste 12 mii.

Practic, în fiecare raion oamenii ne spun că se confruntă cu lipsa locurilor de muncă. În același timp, nu statul este cel care creează locuri de muncă, ci businessul, oamenii de afaceri. Iată de ce atunci când am venit la putere ne-am declarat un Guvern pro-business, iar prima mea decizie în calitate de Prim-ministru a fost să punem moratoriu la controale și să oprim hărțuirea oamenilor de afaceri de către organele de control, numărul cărora a scăzut de la 60 la 13.

Am redus numărul actelor permise de 5 ori – de la peste 400 la 150, ceea ce a adus economii pentru business de 200 milioane de lei anual. Alte 60 milioane de lei vor fi economisite, pentru că oamenii de afaceri pot solicita peste 50 din cele 150 de acte rămase permise la ghișeul unic. Până la 1 aprilie toate actele vor putea fi solicitate online.

Numărul celor care primesc salarii în plic a scăzut în jumătate, asta ne arată măsurile într-un singur an.

Am lansat reforma fiscală, am redus impozitul pe venit până la 12%. Am micșorat TVA pentru industria HORECA și am redus presiunea pe business din partea organelor de forță.

Avem un impozit unic în domeniul IT și mă bucur să vă spun că avem deja 320 de rezidenți în Parcul IT.

Am alocat aproape 1 miliard de lei pentru subvenții în agricultură și 45 de milioane pentru subvenții în avans acordate tinerilor și femeilor care doresc să pornească o afacere în agricultură. Toate acestea au adus rezultate care ne-au făcut să înțelegem că mergem pe drumul cel bun. Sînt cifre care nu mint și vorbesc în locul nostru.

Cred că de aceasta cei din opoziție au plecat astăzi din această sală, pentru că nu am venit cu multe vorbe, dar cred că cifrele predomină în acest raport.

Și după declinul economic în 2000... din 2015, avem 3 ani la rînd o creștere economică constantă – 4,5% în 2017, iar anul acesta 5,2% în trimestrul II.

Motoarele economiei au pornit și capătă turații. Doar în prima jumătate a anului exporturile au crescut cu 30%, pînă la 1,5 miliarde de dolari, 70% dintre acestea merg spre piața Uniunii Europene.

Doar în zonele economice libere avem în ultimii 3 ani investiții de 160 milioane de dolari și 7500 locuri de muncă nou-create, de două ori mai mult decât pînă în 2016.

În doar jumătate de an în economia țării au fost făcute investiții străine directe în valoare de circa 130 milioane de dolari, cu 43 milioane mai mult decât în aceeași perioadă a anului trecut.

Datele statistice ne spun că în 3 ani am creat 170 mii locuri de muncă. Pentru că am făcut ordine la Vamă și la Fisc, am redus din economia tenebră și am făcut reforme pentru mediul de afaceri. În primele 11 luni ale anului am încasat cu peste 2 miliarde de lei mai mult decât ne-am prognozat, iar în comparație cu anul trecut, în 2018 avem venituri cu aproape 5 miliarde de lei mai mult.

Toate aceste rezultate ne-au permis să avem grijă de oameni și să mărim alocații sociale, salarii și pensii.

Am lansat reforma pensiilor și am făcut ordine în acest sistem. Am înlăturat o nedreptate care li se făcuse tuturor celor care au ieșit la pensie după anul 1999. Am corectat această greșală și am pus bazele unui sistem corect și echitabil, un sistem în care nu există privilegii pentru miniștri, deputați și alți funcționari. Am introdus o nouă formulă de calcul, iar cei care au ieșit la pensie în baza acesteia au o pensie cu 1/3 mai mare decât ar fi avut în baza sistemului vechi.

Pentru prima dată pensia medie a depășit în Republica Moldova minimul de existență pentru pensionari. În 3 ani pensia medie a crescut cu 47%, iar de la 1 ianuarie cei care au pensii sub minimul de existență vor avea parte de majorări de 10%.

Toți cei care primesc sub 2000 de lei, au început deja să primească un ajutor de sărbători în valoare de 600 de lei.

De la anul, vor fi recalculate pensiile pentru cei care muncesc după pensionare, iar apoi urmează indexarea, de la 1 aprilie, așa că, pentru unii, alocațiile chiar se vor dubla.

Am încercat să avem grijă și de alte categorii de populație. Am majorat alocațiile lunare pentru deportați de la 100 la 500 de lei, iar ajutorul material unic de la 700 la 1000 de lei. Aceștia au dreptul la examene medicale profilactice gratuite la Spitalul Cancelariei de Stat și reduceri la sanatoriu.

Pentru familiile cu copii, am majorat indemnizațiile unice la nașterea copilului de la 3000 de lei aproape de 2 ori. Totodată, doar în luna decembrie, 3000 de mămici vor primi gratuit cutii cu lucruri necesare pentru nou-născuți în cadrul Programului Guvernamental „O nouă viață”.

Am făcut ordine și în sistemul de salarizare, unde exista haos și inechitate. Acum vom avea un sistem unitar, echilibrat și corect. Toți angajații din sectorul bugetar vor primi salarii mai mari. Nimeni nu va mai

ridica salarii mai mici de 2000 de lei. Reducem diferențele între salariați, ceea ce înseamnă că șefii nu vor avea salarii de 33 de ori mai mari decât angajații, acest raport ajunge acum la maxim 15.

O dădacă va ridica 3000 de lei, ceea ce, deși pare puțin, este, de fapt, de 2 ori mai mult decât pînă acum. O educatoare la grădiniță va avea 5000 de lei, față de 3000 de lei pe care-i primește acum, iar un contabil va ajunge la 6000 de lei de la 3000. Angajații care lucrează în primării pe domeniul culturii vor ridica salarii cu 80% mai mari. Salariul mediu pe economie a crescut în 3 ani de zile cu 40%, iar după reforma salariilor, acesta va fi cu 50% decât acum 3 ani.

Vor avea de câștigat mult și profesorii. În 3 ani de guvernare, salariile acestora au crescut cu aproape 40%, iar după reforma salariilor, profesorii vor avea salarii cu 84% mai mari decât acum 3 ani. Am majorat și indemnizațiile pentru tinerii pedagogi de la 45 la 120 de mii de lei. Vom oferi cîte 2000 de lei profesorilor pentru materiale didactice.

Din 2012 pînă în 2015, alocația per elev pentru alimentație în școli a crescut cu doar 50 de bani. Și vreau să vă spun că, în 3 ani de guvernare, am majorat această sumă de 7 ori mai mult decât s-a făcut în acea perioadă. Cu ajutorul României, am renovat peste 900 de grădinițe.

Am majorat salariile și pentru medici și în 2016, dar și odată cu reforma salariilor. Unii vor primi chiar salarii de două ori mai mari. Un medic care muncește la Agenția medicamentului, de exemplu, va primi peste 10 mii de lei, față de 6000, cît primește acum.

Am lansat reforma asistenței medicale primare, ca să aducem medici de familie în fiecare dintre cele 380 de localități în care astăzi nu există medici. Pînă atunci, am pornit campania „Un doctor pentru tine”, în cadrul căreia peste 30 de mii de persoane au fost examinate gratuit. Vorbim de echipe mixte de specialiști, screening pulmonar, controale stomatologice pentru copii și mamografii. Am cumpărat anul acesta 110 ambulanțe noi, iar altele 170 urmează să fie procurate în 2019. Desigur că pentru toate acestea avem nevoie și de infrastructură. Noile ambulanțe vor merge pe „Drumuri mai bune”, un proiect pe care l-am lansat anul acesta.

Înainte ca noi să venim la putere, 7 ani s-au reparat mai puțin de 1000 de kilometri de drum sau cîte 140 de kilometri în fiecare an. Anul acesta vorbim de 1600 de kilometri de drum, aproape 2 miliarde de lei investiți și peste 1000 de localități care au beneficiat de acest proiect. Pentru 2019, avem planificați alți 2600 de kilometri care vor intra în reparații.

Lucrăm și la infrastructura de apă și canalizare. În ultimii doi ani, peste 106 mii de beneficiari au fost conectați la rețeaua de apă, ceea ce înseamnă 53 de mii pe an – de 7 ori mai mult decât pe timpul guvernărilor anterioare. Pentru 2019, ne propunem un obiectiv de 2 ori mai serios – 100 de mii de oameni conectați.

Desigur că o problemă foarte mare și sensibilă în țara noastră este faptul că oamenii pleacă peste hotare. Este adevărat că această problemă nu a apărut acum 3 ani. Oamenii pleacă peste hotare de peste 20 de ani. Sigur că ne-am preocupat de acest subiect și ne-am întrebat: ce trebuie să facem ca oamenii să nu mai plece din țară, iar cei care au plecat să ia în calcul să revină acasă?

Acum 3 ani, datele ne arătau că unul din motivele principale pentru care tinerii emigrează este incapacitatea de a-și procura o locuință. Iată de ce, am lansat un program de care personal sînt mîndru: Programul „Prima Casă”. Zilele trecute am ajuns la 1000 de beneficiari, 1000 de familii care au ales să rămînă acasă. Iar pentru anul viitor, am planificat deja alte 3000 de locuințe (3000 de tineri sau 3000 de familii tinere). Avem și alte programe atractive pentru cei care vor să revină acasă, precum este: PARE 1+1, DAR 1+3, lansat de BRD, dar și programul START pentru tineri, în valoare de 60 de milioane de lei.

Am văzut și rezultate. Numărul șomerilor a scăzut de la 55 de mii de persoane în 2016 la puțin peste 40 de mii anul acesta. Numărul celor care aleg să emigreze este în scădere de cîtiva ani, iar în 2017, a ajuns la un minim istoric – 1 702 cetățeni, care au notificat autoritățile despre intenția de a emigra. Acesta este primul an, după 1995, cînd din țară au plecat mai puțin de 2000 de oameni.

Vrem ca cetățenii noștri să se simtă în siguranță aici, acasă, în Moldova. Iată de ce, pășim sigur spre securitate și independență energetică. Gazoductul Ungheni-Chișinău este o prioritate pentru acest Guvern și am încredere că, pînă la sfîrșitul anului 2019, această conductă va putea asigura țara noastră cu necesarul de gaze naturale. Pe interconectarea de energie electrică, sperăm să fim gata în 2–3 ani, contractele de finanțare deja fiind semnate. Pentru securitate și apărare, am lansat programul „Armata profesionistă” și am decis ca serviciul militar să nu mai fie obligatoriu, astfel încît să avem militari bine pregătiți și instruiți.

Am făcut pași importanți și la securitatea frontierelor. Purtăm deja discuții cu Guvernul de la București, astfel încît să lansăm patrularea comună la frontiera moldo-română. Mai important, însă, pe durata mandatului acestui Guvern, pentru prima dată de la 1992, autoritățile de la Chișinău pot controla integral frontiera țării, inclusiv pe segmentul central sau segmentul transnistrean, o realizare pe care o considerăm crucială, obținută cu ajutorul colegilor de la Kiev, cu care asigurăm controlul comun la frontieră.

Cu ajutorul și susținerea partenerilor și autorităților ucrainene, am obținut progrese importante și pe dimensiunea transnistreană. Anul acesta am cerut clar, repetat, de la tribuna ONU, retragerea trupelor rusești de pe teritoriul Republicii Moldova. Am alocat 15 milioane de lei pentru

dezvoltarea școlilor și infrastructurii în regiunea transnistreană, inclusiv câte 100 de mii de lei pentru cele 8 școli cu predare în limba română.

În continuare, Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană rămîne cartea noastră de căpătii, iar aderarea la Uniunea Europeană – singurul nostru plan, singura noastră opțiune. Am spus asta de nenumărate ori și sînt ferm convins că nu există alte direcții de urmat. Vrem, însă, să construim, împreună cu țările membre, nu doar partide europene, ci, mai degrabă, o țară europeană, aici, acasă, cu nivel de trai european și cetățeni europeni.

Avem relații excelente cu vecinii noștri de la București și Kiev. Recent am discutat, în cadrul unei ședințe comune de guverne, cu executivul de la București despre proiectele comune de interconectare a infrastructurii și ne-am angajat să creăm un spațiu comun și strîns interconectat în ceea ce privește infrastructura de: comunicații, transport, energie, securitate, educație, mediu și cultură.

Stimați deputați,

Desigur avem și domenii în care ne-am fi dorit să ne mișcăm mai repede. În domeniul justiției și anticorupție am aprobat o serie de legi importante: Legea Procuraturii, Legea integrității, Strategia națională de integritate și anticorupție, Legea cu privire la ANI, Legea privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, mica reformă în justiție. Toate aceste acțiuni, coordonate cu partenerii de dezvoltare, ne-au permis să urcăm patru poziții în clasamentul privind indicele integrității publice și să îmbunătățim în sondaje percepția privind justiția.

Cu toate acestea, recente evoluții ne-au arătat că acesta este un domeniu la care mai avem încă mult de muncit. Urmează să facem analize serioase împreună cu partenerii de dezvoltare și experții din domeniu pentru a înțelege de ce toate modificările legislative importante pe care le-am făcut nu au încă efectul așteptat, pentru a vedea cum putem eficientiza modul lor de implementare așa încît să avem progrese vizibile și pe aceste domenii.

Este important de precizat că noi în trei ani am votat și implementat un set de modificări legislative fără precedent în guvernările anterioare. Deci voința politică pentru a face schimbări există, însă va trebui ca în perioada următoare să vedem cum facem ca efectele acestor modificări să producă rezultate mai importante.

De asemenea, o zonă în care, eu cred că, este nevoie de mai multă muncă este cea care ține de o importantă schimbare de mentalitate și atitudine atît în rîndul funcționarilor din instituții, cît și în rîndul cetățenilor, ca să înțelegem cu toții că nimeni nu ne va rezolva problemele și nu va munci în locul nostru decît noi înșine, de fiecare dintre cetățeni depinde felul în care va arăta această țară.

Stimați deputați,

Aceste rezultate, aceste cifre au fost posibile inclusiv cu aportul dumneavoastră. Și vreau să mulțumesc pentru colaborarea bună dintre Guvern și Parlament.

Am fost timp de mai mulți ani ministru, apoi am venit în funcția de Prim-ministru, dar vreau să vă spun cu toată sinceritatea, că dacă ar fi să iau perioada 2009–2018, acești ultimii trei ani au fost caracterizați prin cea mai eficientă colaborare între Legislativ și Executiv. Ceea ce a și permis, de fapt, votarea în regim de urgență a unor legi vitale pentru stabilizarea țării, dar și dezvoltarea ei.

Vreau să mulțumesc colegilor din majoritatea parlamentară pentru modul profesionist în care au muncit și pentru înțelegerea manifestată față de cerințele uneori complicate din partea Guvernului.

Mulțumesc colegilor din Partidul Democrat, partenerilor din Partidul Popular European din Moldova, dar și foștilor parteneri din Partidul Liberal cu care am lucrat o perioadă în această guvernare.

Vreau să mulțumesc și opoziția. Pentru că, dincolo de anumite patimi politice care au existat uneori în evaluarea subiectivă a activității Guvernului, atitudinea colegilor din opoziție nu a fost una care să genereze piedici activității Guvernului. Nu ne-ați făcut viața mai grea decât și așa era din cauza reformelor pe care a trebuit să le facem.

Vreau, de asemenea, să adresez mulțumiri partenerilor externi. Am avut o colaborare extraordinară cu Fondul Monetar Internațional, una din care vă mărturisesc că am învățat foarte multe lucruri importante. Am avut o colaborare bună și cu partenerii din Statele Unite ale Americii, dar și cu partenerii din Uniunea Europeană. Și sînt sigur că ea va deveni și mai dinamică după ce trec alegerile din Republica Moldova și din Parlamentul European.

De asemenea, am colaborat eficient cu Banca Mondială și alți parteneri de dezvoltare, dar și cu reprezentanții corpului diplomatic. Tuturor vreau să le transmit recunoștința noastră pentru ajutorul pe care îl acordă cetățenilor Republicii Moldova.

Există, însă, cineva către care se îndreaptă în mod prioritar recunoștința noastră, sînt acei oameni care au suportat cel mai dur reformele din acești trei ani și care au avut răbdarea și înțelegerea necesară pentru a ne lăsa să muncim în folosul lor – ei sînt cetățenii Republicii Moldova. Sînt cei față de care guvernarea a ținut în mod special să-și respecte angajamentul de a începe să le facă viața un pic mai bună.

Majorările și pensiile în valori fără precedent sînt doar un prim pas prin care cetățenii încep să primească beneficiile meritate după progresele economice pe care le-am înregistrat. Am construit așa lucrurile în ultimii ani încît acest proces de îmbunătățire a oamenilor, pe care l-am început, ar

trebui să fie ireversibil dacă țara va fi condusă de o guvernare cu oameni care știu să obțină progres economic.

Dacă toate guvernările anterioare ar fi reparat câte 1600 de kilometri de drum pe an, ar fi ajutat, cel puțin, o mie de familii să-și cumpere o primă locuință, ar fi majorat pensiile cu pînă la 40% și alocațiile pentru hrana elevilor să le mărească de șapte ori sau să majoreze salariile cu 50%, așa cum am făcut-o noi, astăzi Republica Moldova ar fi arătat altfel.

Dar important este să continuăm să mergem pe drumul cel bun, pe drumul pe care ne-am pornit.

Vă mulțumesc pentru atenție. *(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Domnule Prim-ministru,

Vă mulțumim foarte mult.

Și acum începe sesiunea întrebărilor și a răspunsurilor.

Și o primă intervenție ...

Este, de fapt, ora 11.37 de minute, înțelegerea și votul plenului a fost pentru sesiunea respectivă timp de 60 de minute, să începem acum.

Și prima intervenție – doamna Buliga.

Vă rugăm frumos.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Onorată asistență.

Domnule Prim-ministru,

De la bun început vreau să vă mulțumesc dumneavoastră personal și întregului Cabinet de miniștri pentru acele reușite și realizări care ni le-ați prezentat astăzi, realizări care vorbesc despre o muncă enormă pe care ați avut-o pe parcursul acestor trei ani.

La începutul raportului ați făcut trimitere la o situație moștenită, la o situație creată și lipsa unei viziuni asupra dezvoltării Republicii Moldova, fapt care pot să-l confirm, inclusiv eu personal, ca ex-ministru, deoarece anume și acei care au părăsit astăzi sala aveau doar interese înguste de partid, interese de a-și face PR politic, dar nevoile și problemele oamenilor erau lăsate cumva pe locul al doilea.

Majoritatea realizărilor sînt în domeniul social, pentru ce vă felicit și vă spun că sînt mîndră că, în sfîrșit, echipa pe care o conduceți a reușit să pună în aplicare multe reforme care dau deja rezultate.

Prima întrebare pe care vreau să v-o adresez: care este, de fapt, sau care sînt factorii cărora se datorează acea creștere economică datorită căreia au fost posibile aceste majorări de salarii, această reformă profundă de sistem în domeniul asigurărilor sociale? Pentru că fără această creștere economică ar fi fost imposibil.

Aceasta este prima întrebare și ulterior voi mai avea a doua.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc mult, doamnă Buliga.

Cineva mă întreba într-o emisiune că, uite, toate realizările acestea despre care vorbiți acum, și mă refer aici la majorări de salarii, majorări de pensii, drumuri, acest proiect „Prima Casă”, îmi spunea că sînt niște daruri electorale și voi vă pregătiți de alegerile parlamentare. Răspunsul meu a fost, că, de fapt, acestea nu sînt daruri electorale, acesta este un rezultat pentru care s-a muncit și s-a depus foarte mult efort.

Pentru că dacă ar fi fost posibil în 2016 am fi făcut-o imediat atunci, cînd aveam proteste masive în stradă și era, de fapt, o tensiune extraordinară în toată țara, am fi făcut atunci majorări de salarii și majorări de pensii, dar nu a fost posibil atunci.

Pentru că a trebuit să muncim 2 ani și ceva pentru a obține aceste rezultate, că tot depinde de capacitatea financiară a statului.

Și, iată, punînd pe roate economia sau pornind motoarele economiei, făcînd aceste multe reforme, pentru că agenda de reforme a fost una foarte și foarte largă, am avut posibilitatea și am ajuns la un rezultat care înseamnă venirea investitorilor în Republica Moldova, crearea locurilor de muncă și de aici vin impozitele în bugetul statului, pe de o parte.

Pe de altă parte, a trebuit foarte mult să muncim pe reformele instituționale, și am spus acest lucru și o să repet de cîte ori va fi nevoie, a trebuit să intervenim și să facem regulă la Serviciul Vamal, la Serviciul Fiscal. Au trecut aceste servicii prin reforme și reorganizări, astfel încît aceste instituții care sînt responsabile de acumularea banilor în bugetul statului ne-au adus, iată, doar anul acesta cu 5 miliarde de lei mai mult decît a fost în aceeași perioadă a anului trecut.

Aceasta înseamnă regulă, aceasta înseamnă disciplină și către cei care au plecat din sală și anterior au condus aceste instituții eu am o întrebare: unde se aflau sau unde se sedimentau acești bani care trebuiau să vină în bugetul statului? Cu siguranță că în buzunarele cărorva.

De aceea, iată, aceste rezultate sau mărirea capacității financiare ne-a permis să venim în final și cu majorări de salarii, și cu majorări de pensii, și această Lege cu privire la salarizare, asupra căreia s-a muncit foarte mult, nu am venit cu ea mai înainte pînă cînd nu ne-am asigurat că parametrii financiari sînt în regulă, că parametrii financiari au fost coordonați cu partenerii noștri financiari externi și nu... și ne permit să facem aceste

majorări, pentru că am auzit și aceste replici: cum vom plăti salariile și pensiile după alegerile parlamentare.

Păi, cei care nu știu cum, să vină să ne întrebe și noi o să le spunem.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Doamnă Buliga,

Vă rugăm frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Doamna Valentina Buliga:

Vă mulțumesc mult, domnule Președinte.

Am și a doua întrebare.

Astăzi, în plenul Parlamentului, am început dezbaterile unui document foarte important – strategia de politici sau Strategia națională Moldova 2030, un document de politici care înglobează, de fapt, întregul proces sistemic de dezvoltare a Republicii Moldova.

Care, în viziunea dumneavoastră, sau care politică, sau ce vis aveți din acest document de politici care țineți cu tot dinadinsul să fie realizat așa cum l-ați planificat?

Domnul Pavel Filip:

Eu o să răspund scurt la această întrebare, doamnă deputat.

O să vedeți că ideea și filosofia acestui document este că în continuare Guvernul sau instituțiile statului trebuie să se concentreze și să se axeze pe nevoile cetățeanului. Aceasta este ideea de bază.

Și de fapt, și noi în activitate, împreună cu dumneavoastră, pe perioada acestor 3 ani, de aici a pornit, de la analiză care sînt problemele și necesitățile oamenilor și apoi să identificăm calea corectă pentru a putea rezolva aceste probleme.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Ultima precizare, dacă aveți.

Doamna Valentina Buliga:

Eu vă mulțumesc foarte mult și vă doresc succes în continuare întregului Cabinet de miniștri.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă Stratan,

Vă rugăm frumos, poftiți, dacă aveți întrebare sau precizare.

Doamna Valentina Stratan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Și eu vreau să folosesc această oportunitate, să salut prezența domnului Prim-ministru și a întregului Cabinet de miniștri cu care am muncit destul de constructiv pe parcursul anilor.

Domnule Prim-ministru,

În contextul acestui raport, chiar mi-am amintit de ziua de 20 ianuarie 2016 când am preluat și, în primul rînd, dumneavoastră v-ați asumat o responsabilitate enorm de mare pentru țară, știind că avem un buget destul de auster, deoarece, cu adevărat, era dificil să plătim pensii și salarii.

Regret foarte mult că opoziția a părăsit Sala de ședințe, pentru că a știut pe parcursul anului să critice doar și să nu distingă lucrurile bune, cel puțin, pe care le-am realizat.

Am... rămîn la platforma socială și medicală și am o constatare și o întrebare, domnule Prim-ministru.

În primul rînd, folosind această ocazie, să vă transmit din partea multor cetățeni cu care am discutat și care au fost capabili să aprecieze lucrurile bune pe care le-ați făcut, dar vreau să mă refer doar strict la reforma pensiilor, pentru că eu, și ca reprezentant al acestui domeniu, știu cît de mult s-a criticat, s-a criticat vehement sistemul de pensii, dar nimic nu s-a făcut de la momentul independenței Republicii Moldova.

Și aici vreau să vă mulțumesc din partea acelor cetățeni, în primul rînd, care au ieșit în condițiile actuale ale sistemului de pensii, și să vă exprim înaltă prețuire și apreciere pentru curajul de care ați dat dovadă, dorința și voința politică, pentru că noi știm foarte bine că aceste reforme asigură și vor asigura în continuare un sistem de pensii echitabil și sustenabil pe care ni-l dorim foarte mult și știu că și cu ministerul de profil mai aveți încă multe alte politici elaborate ca să îmbunătățim acest capitol.

Întrebarea mea este mai mult de sistemul de sănătate, pentru că este îmbucurător că ați investit atît de mult și în Serviciul de urgență prespitalicesc, nu doar în...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos.

Doamna Valentina Stratan:

Folosesc a doua întrebare, pentru că asta era întrebarea deja. Dar și în ... v-ați referit că va continua procurarea. Eu vreau să vă întreb, pentru că această întrebare ne-o oferă și nouă. De fapt, intenționați să faceți și anumite reforme în acest serviciu, precum și multe alte reforme pe care le mai avem restanță la capitolul „Domeniul sănătății”.

Dacă puteți să vă referiți mai mult în acest aspect.

Domnul Pavel Filip:

Da, desigur.

Mulțumesc, doamnă deputat.

Vreau să fac o constatare că, de fapt, e confortabil aici, la tribună, când nu este opoziția în sală, dar, pe de altă parte, cu toată seriozitatea și cred cu tărie în ceea ce spun, că opoziția a plecat de aici, pentru că nu au întrebări după raportul... și am insistat ca acest raport să fie prezentat mai mult în cifre, pentru că cifrele sînt cifre statistice, de fapt, care nu pot fi interpretate.

Or, îmi aduc aminte, pare-mi-se, Ford spunea că: „Eu nu cred în nimeni, cred în bunul Dumnezeu, în rest toți să-mi aducă cifre”.

Eu cred că acesta a fost motivul pentru care opoziția a plecat astăzi din sală, pentru că dacă aș fi avut un raport cu puține realizări și cu multe probleme, cu siguranță că-i aveam pe toți aici, în sală, și utilizau din plin posibilitatea să pună întrebări sau să critice activitatea Guvernului.

Revenind la întrebarea dumneavoastră nemijlocit, doamnă Stratan, cît ține de domeniul sănătății, noi am pornit pe 3 direcții și considerăm că trebuie realizate 3 reforme importante.

Și poate pentru prima dată am inversat puțin lucrurile ca viziune, pentru că în anii precedenți foarte multă atenție s-a atras doar sistemului spitalicesc.

Din punctul nostru de vedere, prima poartă este sistemul de sănătate publică, acolo avem grijă de profilaxie, acolo avem grijă să luăm măsuri pentru a preveni îmbolnăvirea oamenilor. Și prima reformă care a fost realizată a fost reforma din sistemul național de sănătate publică prin crearea Agenției Naționale de Sănătate Publică care este pusă astăzi în aplicare.

În rîndul al doilea, am considerat, așa cum merge după importanță, este asistența medicală primară și noi am venit, și vă mulțumesc pe această cale că a fost aprobată această lege care urmează... deja este pusă în aplicare și concursurile deja au demarat.

Avem foarte multe localități care deja au un medic de familie. Și, cu siguranță, vorbeam astăzi de peste 370, 380 de localități unde nu există un medic de familie. Cu siguranță, la începutul anului viitor nu vom mai avea sau pe parcursul anului viitor nu vom mai avea localități fără un medic de familie.

Și în rîndul al treilea, desigur că vine o reformă care este cea mai complicată, din punctul meu de vedere, reforma spitalicească. Și aici vreau ca toată lumea să înțeleagă corect acest lucru, pentru că anterior s-a

comunicat într-un mod oarecare greșit că noi vrem să închidem spitalele din raioane.

Nu este adevărat și nu trebuie de pus accentul pe acest lucru. Noi vrem să venim să oferim servicii medicale spitalicești de calitate. Nu în numărul spitalelor se măsoară calitatea serviciilor medicale. Noi astăzi, în Republica Moldova, dacă nu mă înșeală memoria, avem peste 73 de spitale.

Spre exemplu, în Israel, sînt 26 sau 29 de spitale.

De aceea abordarea sau conceptul acestei reforme urmează să fie prezentat, urmează să fie dezbătut, să fie consultat cu tot domeniul medical, dar se bazează pe spitalele care vor acorda primul ajutor medical, apoi spitale regionale, unde se vor concentra pe boli mai complicate și spitale de excelență, deja unde vor fi cele mai complicate intervenții medicale. Aceasta este viziunea. Dar încă o dată vreau să repet că conceptul acestei reforme sau nemijlocit această reformă desigur că va fi consultată și dezbătută împreună cu tot mediul medical.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Ghilețchi.

Vă rugăm frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Prim-ministru,

Apreciem raportul pe care l-ați prezentat. Ați făcut, așa, o încercare într-un timp scurt să atingeți mai multe domenii, v-ați referit și la un domeniu sensibil, cum este cel legat de plecarea cetățenilor din Republica Moldova. E o realitate cu care se confruntă nu doar Republica Moldova.

Foarte multe țări se confruntă cu acest fenomen.

M-am uitat în raportul pe care l-ați prezentat și am văzut că Diaspora este doar al 16-lea capitol din cele 18 prezentate. Nu zic că ar trebui să aibă, poate, o ordine prioritară mai mare, dar, totuși, sînt cîteva elemente aici la care vreau să mă opresc. În primul rînd, e vorba de ceea ce puneți aici, în acest raport, păstrarea identității naționale, adică oriunde s-ar afla cetățenii noștri este important ca ei să se simtă ca parte, adică sîntem aceeași familie, oricînd pot veni acasă. Și un element evident este pașaportizarea.

În bugetul pentru anul 2018, am făcut un amendament, am alocat bani suplimentari pentru procurarea echipamentului. Nu știu dacă ei au fost valorificați, dar cred că, în privința aceasta, se cer eforturi suplimentare, în special, pentru copiii care sînt născuți în străinătate, ca ei să fie documentați. Și tot aici eu mă bucur că a fost adoptată Legea cu privire la pensiile cetățenilor care se află peste hotare. Dar cunoaștem că e

nevoie și de un regulament din partea Guvernului, elaborat în urma adoptării acestei legi.

Puteți să oferim mai multă informație în cât timp Guvernul planifică să elaboreze acest regulament ca să dăm start acestei proceduri pentru cetățenii care sînt pensionari, dar locuiesc astăzi în afara țării?

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc mult, domnule Ghilețchi.

Eu cred că nu este important ordinea în care se regăsește în raport un domeniu sau altul, pentru că ele, în măsură egală, toate sînt importante.

Atît mai mult, pentru noi este foarte important să găsim soluții la această problemă care este una mare pentru Republica Moldova și trebuie să recunoaștem... și este una și sensibilă, pentru că toată lumea vorbește despre acest lucru.

Noi am încercat să avem o abordare pragmatică, precum am avut-o și în alte cazuri, pentru că toți ne critică că oamenii pleacă peste hotare. În același timp, cu părere de rău, de la nimeni din cei care au venit cu critici pînă acum nu am auzit nici o soluție.

Și noi am făcut o analiză, am încercat să identificăm toate problemele și cauzele care stau la baza plecării oamenilor peste hotare. Și trebuie să recunosc că este o problemă care nu poate fi rezolvată într-un an de zile sau în 2 ani, pentru că abordarea trebuie să fie una foarte largă, o abordare complexă. Nu este vorba doar de un salariu mic, să spunem. Este vorba și de calitatea serviciilor medicale, serviciilor educaționale, de infrastructură dezvoltată și de multe, multe alte lucruri pe care cetățenii noștri le găsesc peste hotare, dar am pornit de la cele mai critice.

Și analiza pe care am efectuat-o a scos în prim plan plecarea tinerilor care nu văd o perspectivă să-și cumpere o locuință aici, acasă. De asta am venit cu acest Program „Prima Casă” care, de fapt, era mult criticat la nivelul... la etapa inițială, dar a dat roade foarte bune. Și eu mă bucur și sînt mîndru de acest program. *(Gălăgie în sală.)*

În paralel, desigur că venim și cu alte programe pentru cei care deja sînt plecați și pot reveni acasă. Am spus despre PARE 1+1 – un program mai vechi care a fost lansat, recent este acest program START pentru tineri, din care o investiție doar de 20% și restul 80% îi acoperă statul, dacă vrea să-și lanseze o afacere aici, acasă și multe altele. Și am toată certitudinea că vom ajunge în situația cînd oamenii nu vor pleca, și dimpotrivă vor reveni înapoi acasă, doar trebuie să fim conștienți că abordarea trebuie să fie una complexă.

Cît ține de oferirea posibilității și confortul de a obține un act de identitate, este o problemă care din punctul meu de vedere... inclusiv cu ajutorul dumneavoastră, pentru că ați insistat foarte mult, cunosc acest lucru, consider că este depășită.

Trebuie să mă documentez cu colegii cu referire la acest regulament. Eu îmi amintesc, ceva am discutat chiar recent, dar dacă încă nu a fost aprobat, atunci în una din ședințele următoare urmează să fie aprobat și acest regulament care ține de plata pensiilor pentru cei care sînt plecați peste hotare.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Ghilețchi,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, mai am o întrebare.

Cu permisiunea domnului Prim-ministru, vreau să-i adresez o întrebare domnului Leancă, în calitatea sa de viceprim-ministru.

Domnule Leancă,

Noi vedem din ultimele sondaje, s-a reușit, într-un fel, să recuperăm din acea neîncredere acordată parcursului european al Republicii Moldova. Avem, totuși, mai mulți cetățeni astăzi care susțin parcursul european al Republicii Moldova. Cu toate acestea, există încă multe voci critice, avem voci critice din interior, avem voci critice din afară.

Dumneavoastră, deoarece sînteți familiar cu acest segment, cum vedeți viitorul european al Republicii Moldova? Ce-ar urma să mai facă Guvernul, dacă nu deja acest Guvern, următorul Guvern, ca să, totuși, obținem progrese mai tangibile sau progrese mai bune pe parcursul european al Republicii Moldova?

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Poftiți, domnule Leancă.

Domnul Iurie Leancă – viceprim-ministru pentru integrare europeană:

Mulțumesc, domnule vicepreședinte, pentru această întrebare.

Răspunsul, pe de o parte, este foarte simplu, pe de altă parte, complicat. Simplu în sensul în care nu există alternativă decît integrarea europeană. Și despre acest lucru am vorbit în repetate rînduri și nu doar eu, dar e o chestie axiomatică deja.

Problema, bineînțeles, cum e să facem așa încît percepția, în mod special, în interiorul țării să corespundă acestui adevăr, acestor realități și acestui sprijin imens pe care ni-l oferă Uniunea Europeană în procesul de transformare a Republicii Moldova. Și aici cred că ceea ce trebuie să facă și actualul Guvern, dar și actuala majoritate parlamentară și societatea civilă,

e o mai bună comunicare. Fiindcă, din păcate, la acest capitol noi încă nu am reușit să avem o eficiență, cel puțin, percepția să corespundă realităților, să corespundă eforturilor de sprijin ș.a.m.d.

Iar pe plan extern, bineînțeles că, avem încă foarte mult de făcut, de recuperat din dialogul pe care l-am avut altădată și care a fost afectat, în mod special, de crizele din 2015–2016. În acest sens, e foarte important pînă la alegeri să menținem dialogul, să comunicăm foarte bine, și nu doar pe dialogul politic, mă refer la ceea ce a făcut Guvernul, în mod special, în acest an, din punctul meu de vedere, mult mai bine – comunicarea pe paliere tehnice... foarte important, începînd cu interconectarea energetică, terminînd cu siguranța alimentelor. Iată această comunicare, schimburi la nivel tehnic, de expertiză ș.a.m.d., sînt sigur că ne va ajuta pe noi, pe de o parte, să avansăm cu reformele acasă, pe de altă parte, să intensificăm acest dialog.

Dar, bineînțeles că, în linii mari, relația cu Uniunea Europeană deja ține de situația de după alegeri.

Sper să fie o majoritate proeuropeană, prooccidentală, care va regîndi, eventual, anumite elemente și va face așa, încît dialogul să fie mult mai activ și mult mai plenar. Și asta să resimtă și cetățenii din Republica Moldova.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, domnule Ghilețchi.

Vă mulțumim, domnule Leancă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Ultima precizare.

Domnule Prim-ministru,

Apropiindu-vă de sfîrșitul acestui mandat, aveți, așa, un sentiment al unei misiuni împlinite sau mai vreți un mandat, ca să realizați ceea ce v-ați propus? Cum simțiți după ce ați guvernat țara, iată, în această perioadă?

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc, domnule Ghilețchi.

Vreau să vă spun că eu sînt mîndru de reforma Guvernului pe care am făcut-o. Și o să vă explic de ce.

Pentru că este o reformă foarte profundă și eu am considerat, împreună cu echipa cu care am realizat această reformă, că desigur că Guvernul este o instituție importantă în stat, de acolo pornesc politicile,

ulterior susținute de către Parlament și depinde foarte mult de activitatea Guvernului.

Ce se întâmplă pînă acum, pînă la această reformă? Pentru că ea nu trebuie privită simplu prin reducerea numărului de ministere, ea trebuie privită prin mai multe lucruri care au fost efectuate. Unul despre care vreau să vă vorbesc care ține în linii mari de ... n-o să mă tem de acest cuvînt, într-un mod oarecare de depolitizarea Guvernului.

Mulți critici am auzit care comentau această declarație a mea, dar noi am făcut acest lucru. Pentru că a venit institutul secretarilor de stat, care sînt funcționari publici și nu mai sînt demnitari precum erau viceministri.

Ce se întâmplă anterior? Am avut alegeri parlamentare, s-a format o majoritate care a instalat un Guvern și, practic, se decapita Guvernul vechi, pentru că plecau miniștrii împreună cu toți viceministri. Acum, la această schimbare vor pleca din funcție doar miniștrii care sînt persoane politice și Guvernul urmează să activeze în continuare, să continue acele politici, să continue reformele care au fost pornite, pentru că, în principiu, rămîne aceeași componentă la nivelul secretarului de stat și secretarilor generali care urmează să ducă această memorie instituțională și să nu fie cum a fost pînă acum: a venit un Guvern nou, a dat totul jos și a început a construi de la început. Dimpotrivă, cel care vine să înceapă a pune următoarea cărămidă din locul unde s-a oprit Guvernul precedent. Acest lucru cred că este foarte important.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, întrebări în adresa Primului-ministru?

Și intervențiile dumneavoastră, domnule Dudnic.

Vă rugăm.

Domnul Corneliu Dudnic:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Господин Премьер-министр!

Вы, как вы уже сказали, в цифрах аргументировали всю свою работу за последние три года, и реализация всех этих проектов была возможна только благодаря ежеквартальному росту доходной части бюджета начиная с 2016 года.

Цена этих проектов, ну, неимоверно велика. Если говорить о зарплатах – это один миллиард 300 миллионов леев, если говорить о дорогах – это миллиард 600 миллионов леев, деньги, которые были сверх запланированных денег, которые были в бюджете

Скажите, пожалуйста, как формировалась доходная часть бюджета начиная с 2016 года, и на сколько увеличилась доходная часть бюджета с 2016 по сегодняшний день? Если можно.

Domnul Pavel Filip:

Eu o să vă răspund cred că scurt la această întrebare. Desigur că atunci cînd vorbim de rezultate și atunci cînd vorbim că a trebuit să mărim veniturile în bugetul statului, par niște fraze foarte simple, dar vreau să mă credeți că în spatele acestor fraze stă o muncă enormă colectivă, desigur că nopți nedormite ș.a.m.d.

Ca să fie foarte clar, din 2016 pînă în 2018 veniturile la bugetul statului s-au majorat cu 12 miliarde de lei. Din punctul meu de vedere, este un progres destul de bun, ceea ce reprezenta, de fapt, mai mult de 15–17% anual. Iată acest lucru ne-a dat posibilitatea apoi să venim cu investiții publice sau investiții sociale. Dar nemijlocit veniturile la bugetul statului se datorează sau sînt rezultatul reformelor sau acelei agende de reforme care a fost implementată.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Domnule Dudnic,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Corneliu Dudnic:

O precizare domnule Președinte.

Господин Премьер-министр,

Вы много говорили о реформах, но достаточно скромно говорили о реформах в системе юстиции. Так вот, хочу высказать свое мнение. На мой взгляд, доходная часть бюджета выросла, в первую очередь, это эффективная борьба с коррупцией в нашем государстве, и это дало возможность пополнять наш бюджет, перенаправлять финансовые потоки из карманов министров, которые когда-то это делали, в бюджет нашего государства.

Поэтому, зная вас как скромного человека и как человека достаточно сдержанного, тем не менее хочу поблагодарить вас уже не как депутат Парламента, а как физическое лицо, как представитель автономии. За время, пока вы управляли Правительством Республики Молдова, бюджет Гагаузской автономии вырос в 2,5 раза. Если в 2015 году бюджет автономии был 400 миллионов, проект бюджета, который будет утвержден Народным Собранием на 2019 год, – 870 миллионов лей. И это было за время, пока вы управляли вместе со своими коллегами Правительством Республики Молдова.

Местные бюджеты выросли в два-в три раза – это является основным показателем того, что в государстве дела идут в нужном направлении. Если раньше примарам негде было взять 100 тысяч лей для того, чтобы реализовать какой-то мини-проект в своем населенном пункте, то сегодня примары имеют одну проблему, которая называется – не успевают ...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos, domnule Dudnic.

Domnul Corneliu Dudnic:

Сегодня проблема органов местной власти в том, что они не успевают осваивать те финансовые средства, которые есть в местных бюджетах.

И еще раз, как физическое лицо, хочу поблагодарить вас лично, вашу команду профессионалов за проект „Prima Casă”, за проект „Drumuri bune”. Потому что, если говорить о моем родном городе, только в городе Вулканешты было сделано 10 километров дорог на тех улицах, куда не было инвестиций за последние 30 лет, наверное.

И от имени всех жителей автономии, от жителей Республики Молдова еще раз хочу поблагодарить вас и вашу профессиональную команду за те усилия, которые были проделаны за последние три года.

А вот этим товарищам, которых сегодня нет, – так их поэтому и нет, потому что нет контраргументов, цифры говорят сами за себя, а им сказать нечего. Поэтому они приняли решение уйти сегодня.

Спасибо большое.

Domnul Pavel Filip:

Vă mulțumesc, domnule Dudnic.

Doar o cifră să vă dau. Este adevărat, transferurile către autoritățile publice locale în această perioadă au crescut cu peste 43%.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, domnul Mîndru.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Victor Mîndru:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule Prim-ministru,

În discursul dumneavoastră ați vorbit despre Programul „Prima Casă”. Într-adevăr, e primul program din Moldova prin care statul ajută

tinerii să-și procure propria locuință, ca să nu fie nevoiți să meargă să muncească peste hotare.

Spuneți, vă rog, care sînt rezultatele implementării programului dat? Dacă se poate mai detaliat. Fiindcă noi știm pe lîngă „Prima Casă”, este „Prima Casă 2”, „Prima Casă 3”. Și ce așteptări sînt de la acest proiect pentru anii viitori?

Vă mulțumesc.

Domnul Pavel Filip:

Și eu vă mulțumesc.

Spuneam deja în discursul meu că de acest proiect deja au beneficiat anul acesta peste o mie de familii tinere și tinerii separat, poate. Pare-mi-se, chiar ieri era deja 1004.

Primul Program „Prima Casă” a avut o extindere „Prima Casă 2” care a fost orientat pentru cei care muncesc în instituțiile bugetare și asta ar însemna o economie de 50% din costul locuinței care este compensată de către stat. Și Programul „Prima Casă 3” a fost orientat pentru familiile cu mulți copiii. O familie care are patru copiii, înseamnă că este scutită de a achita costul locuinței, dar urmează să plătească doar dobînda pentru creditul care i-a fost acordat, în rest nemijlocit costul locuinței este acoperit de către stat. Și, respectiv, din cîte îmi amintesc, cei cu trei copii beneficiază de o scutire de 75%.

Și un lucru care este important, dacă cineva a început în Programul „Prima Casă 1”, ulterior este angajat la stat în sistemul bugetar poate beneficia de Programul „Prima Casă 2” și ulterior dacă are mai mulți copii în familie desigur că poate beneficia și de Programul „Prima Casă 3”.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Mîndru,

Dacă mai aveți precizare sau a doua întrebare?

Vă rog.

Domnul Victor Mîndru:

Da, dacă se poate.

Domnule Prim-ministru,

Tot din acest domeniu întrebarea a doua, referitor la locuințele sociale, care este perspectiva acestui proiect, acestui program la nivel național?

Noi cunoaștem că la nivel de ministere, la nivel de unele localități deja se implementează acest proiect, dar, iată, la nivel național care sînt perspectivele?

Vă mulțumesc.

Domnul Pavel Filip:

Și eu vă mulțumesc.

Acest program este extins la nivel național. Anul acesta, chiar urmează săptămîna viitoare, pare-mi-se, cei de la Ministerul Apărării să-și primească peste 135 de locuințe aici, în Chișinău. Dar personal am participat chiar la mai multe evenimente, precum este la Nisporeni, la Leova am fost, pare-mi-se la Soroca, unde deja acest program ia amploare și sînt oferite locuințe sociale.

În continuare, desigur că vom merge pe aceste două direcții pe care le avem acum, prima fiind parteneriatele publice pe interior, care le pornesc instituțiile.

Și doi fiind acel proiect pe care-l avem cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, domnul Stati.

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Sergiu Stati:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Prim-ministru,

Vreau și eu, la rîndul meu, să apreciez activitatea Guvernului, să vă mulțumesc pentru ceea ce ați făcut în ultimii 3 ani și dumneavoastră personal, dar și membrilor Cabinetului care am impresia deci că au demonstrat, într-adevăr, că guvernarea poate fi eficientă.

Și cu referință la raportul pe care l-ați prezentat, care-mi pare mie unul foarte bun și fundamental, aș vrea să mă refer la unele nuanțe care, de fapt, au fost cît de cît abordate de dumneavoastră, ceea ce ține de parteneriatul strategic cu unele state din regiune, dar și cu partenerii noștri strategici. Deci v-ați referit și la bunele proiecte care au fost realizate cu Ucraina, cu România, dar în acest sens, vreau să vă rog poate mai generalizat, dar să apreciați dumneavoastră, în general, relațiile noastre externe, inclusiv cu partenerii strategici.

Și doi. Dat fiind că s-a speculat foarte mult ceea ce ține de deteriorarea, într-un fel, a relațiilor cu Uniunea Europeană, aș vrea să vă referiți și la acest subiect, respectiv, inclusiv poate prin prisma viitorului Guvern deci cam cum dumneavoastră priviți această perspectivă și, respectiv, care rămîne pentru noi dezideratul principal extern.

Mersi.

Domnul Pavel Filip:

Și eu vă mulțumesc, domnule deputat.

Desigur că relațiile externe pentru Republica Moldova sînt foarte importante și, din punctul meu de vedere, a fost foarte necesar, și sînt mîndru de acest lucru, că avem relații la un nivel, pot spune, fără precedent cu Ucraina și cu România, țările care sînt vecinii noștri, și desigur că trebuie să avem relații bune.

Dacă ar fi să mă refer la relația cu Ucraina, trebuie să recunosc că multe din problemele pe care le aveam pe dimensiunea transnistreană a fost posibil să le rezolvăm și datorită schimbării de atitudine a acestei țări. Nu ar fi fost posibil să ne controlăm integral segmentul central de frontieră, cel din Transnistria, dacă nu ar fi fost înțelegerea și acordul prietenilor noștri din Ucraina.

Și nu numai acest lucru. Noi am avansat pe toate discuțiile care erau purtate anterior, inclusiv cele care țin de protecția bazinului rîului Nistru, inclusiv cele care țin de recunoașterea reciprocă a proprietăților, deci probleme care au o istorie oarecare.

Vorbind de România, desigur că nu pot să vorbesc de această deschidere fără precedent și de suport și susținere necondiționat din partea acestei țări.

Eu cred că ar fi de prisos să trec în revistă toate proiectele importante pornite împreună cu colegii din România, pentru că toată lumea le cunoaște. Vorbesc aici și de banii oferiți pentru reparația obiectivelor culturale precum este Muzeul de Artă din Chișinău, Sala cu Orgă sau sala... sau teatrul de la Cahul.

Este foarte important să menționez Proiectul gazoductului Iași–Ungheni, Ungheni–Chișinău, un proiect care ne oferă o alternativă de aprovizionare cu gaze naturale. Republica Moldova nu va mai depinde de o singură sursă în acest sens. Și poate puțini cunosc, dar acesta a fost un efort enorm și din partea României, pentru că a trebuit să aloce bani suplimentari pentru a ridica capacitatea de transport de gaze pînă la Ungheni.

Ulterior, și încă un lucru important pe această dimensiune este că această investiție nu a făcut-o Republica Moldova, această investiție a făcut-o România, prin intermediul Transgaz-ului.

Sîntem în așteptarea interconectării pe energie electrică și vă spuneam că deja avem semnate contractele de finanțare pentru a realiza acest proiect.

Am discutat acum la ședința comună despre un proiect foarte interesant de aprovizionare cu apă a localităților din Republica Moldova

care sînt în preajma Prutului. Nu trebuie să mai facem noi această investiție în stațiile de pompare, stațiile de tratare, este suficient să treacă țeava peste Prut și foarte multe localități vor fi aprovizionate deja cu apă tratată la stațiile de tratare din România.

Am vorbit și despre poduri. Cunoașteți deja că podul Ungheni–Ungheni este inclus în autostrada Tîrgu Mureș–Iași–Ungheni.

Cu atît mai mult, am vorbit și de alte poduri care vor fi reabilitate cu ajutorul României, precum este podul de la Grozești, podul de la Leova, Bumbăta, dar și altele.

Și sînt încă foarte multe proiecte. Am vorbit despre extinderea proiectului de renovare a grădinițelor și acest proiect va fi extins și peste infrastructura... infrastructura școlară, nemaivorbind despre suportul necondiționat pe care-l avem din partea României pe platforma Uniunii Europene. Și aici vreau să vă spun că sînt speculații atunci cînd se vorbește despre deteriorarea relațiilor cu Uniunea Europeană. Această relație pentru noi este una foarte serioasă și noi avem și atitudinea respectivă față de această relație.

De aceea pot să vă spun eu, cel care comunică cu oficialii din Uniunea Europeană, da, acum poate este o pauză, pentru că vom avea noi alegeri parlamentare în Republica Moldova și la începutul anului viitor vor fi alegeri în Parlamentul European.

Temperatura este ridicată în spațiul electoral aici, în Republica Moldova. Cunoașteți partidele din opoziție care merg în permanență și încearcă să blocheze finanțările din partea Uniunii Europene și să-și vorbească țara lor de rău, ceea ce eu cred că este departe de spiritul patriotismului, ceea ce cred că este departe de un politician care ar merita să vină la conducerea acestei țări.

Spuneam și cu altă ocazie, poate să nu-ți placă Guvernul, poți să critici acest Guvern, dar nu-ți vorbi niciodată țara de rău și nu dori rău acestei țări, pentru că este ipocrizie și sînt standarde duble atunci cînd vorbești că vrei să ajuți cetățenii tăi și mergi și ceri suspendarea finanțării. Or, acești bani nu vin în buzunarul Guvernului sau al Primului-ministru, vin pentru realizarea proiectelor pentru cetățeni.

Și desigur că două cuvinte și despre relația cu Federația Rusă. Întotdeauna ne-am dorit o relație bazată pe respect reciproc și eu am toată siguranța că noi vom ajunge la această relație.

Dar pe final, domnule deputat, încă o dată trebuie să înțelegem și să nu cădem pradă tuturor declarațiilor că cineva va veni și ne va rezolva problemele în Republica Moldova.

Problemele noastre nu sînt la București, la Kiev, la Moscova, Bruxelles sau Washington, ele sînt aici și pot fi rezolvate de către noi, iar

pentru aceasta trebuie unitate, trebuie să ne suflecăm mînele cu toții, că doar prin muncă pot fi rezolvate problemele noastre.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

În continuare, dacă mai aveți a doua întrebare sau precizare, domnule Stati.

Vă rog frumos.

Domnul Sergiu Stati:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Nu-i o precizare, e o doleanță.

Domnule Prim-ministru,

Încă o dată vreau să vă mulțumesc.

Nu știu dacă vă doriți, dar eu vă doresc ca să păstrați și dumneavoastră postura de Prim-ministru, dar și întreaga componență a Guvernului, fiindcă am toată încrederea în aceea că ați luat o cale foarte bună, dreaptă și, respectiv, dacă o să fie continuitate în acest sens, înseamnă că o să reușim mult mai repede decît iarăși, din nou, ca să ne zbuciumăm în niște formule absolut abstracte și absolut sterile care ne inventează și ne propun ca ordine de zi opoziția.

Mersi.

Domnul Pavel Filip:

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Și în continuare, domnul Juravschi.

Vă rugăm frumos.

Domnul Nicolae Juravschi:

Mersi mult, domnule Președinte.

Stimate domnule Prim-ministru,

Aici, în dreapta.

N-o să mă refer la partea introductivă a întrebării mele, n-o să repet același subiect, deoarece este clar că sfera socială poate să se dezvolte numai în contextul cînd este o economie bine dezvoltată.

Aș vrea să vă adresez întrebarea vizavi de Arena sportivă și viziunea pentru anii următori ce ține de dezvoltarea anume a infrastructurii în domeniul sportului.

Noi știm cînd... pînă ce a fost luată decizia ca această Arenă să înceapă construcția, am avut multe critici, mulți oameni pesimiști, care ne demonstau că nu este necesar. Astăzi vedem că acest obiectiv este chiar necesar pentru Republica Moldova, inclusiv pentru economia noastră. Astăzi deja avem 4 federații care solicită în anii următori să organizeze campionate europene și deja acceptul federațiilor internaționale.

Eu aș vrea, în 2–3 cuvinte, dacă puteți să ne explicați cum merg lucrările aici și dacă este viziune pentru dezvoltarea acestui obiectiv mai departe, în contextul construirii unui stadion, a hotelului necesar, că așa obiectiv trebuie să fie – să aibă și locuri de cazare, cantină și toată infrastructura pentru... în perioada următorilor ani să avem, într-adevăr, un obiect de talie mondială, pentru a fi în rînd cu toată lumea, așa precum ne punem scopuri.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc mult, domnule Juravschi.

Desigur că atunci cînd vorbeam că oamenii pleacă peste hotare, trebuie să luăm în calcul că trebuie să avem și infrastructură sportivă pentru tineri și odată am vorbit despre lucrul ăsta, pentru ce am fost criticat. Dar vreau să repet că tinerii pleacă peste hotare nu doar din lipsa unui salariu decent, dar această problemă este una foarte complexă, inclusiv oferirea infrastructurii sportive și posibilității pentru a face sport, este una din aceste probleme.

Eu sînt mîndru de acest proiect, de comun acord cu Parlamentul, cu Președintele Parlamentului, care cred că cunoaște mai bine decît mine, acest proiect a fost posibil să fie lansat, pentru că și aici a trebuit să avem o abordare foarte inteligentă. Pe de o parte, avem prioritățile... există o listă de priorități și desigur că trebuie să oferim la oameni salarii și pensii, și să majorăm pensiile cele care sînt mici. De aceea banii statului trebuie investiți, poate, conform acestor priorități. Dar a fost găsită o formulă inteligentă, unde nu noi am investit imediat acești bani, este un parteneriat public-privat și, ulterior, pentru că capacitatea financiară a Republicii Moldova vă asigur că va crește an de an, dacă va fi păstrată această direcție, acești bani vor fi încet rambursați și cu toții ne vom putea bucura de acest obiectiv sportiv.

Din cîte cunosc, pe lîngă Arena sportivă, va fi și un stadion de fotbal, desigur, cu toată infrastructura necesară, vorbim de hotel, vorbim de magazine și alte lucruri necesare, ca nivel de servicii, care vor fi oferite cetățenilor.

Atît mai mult, la întîlnirile pe care le avem în fiecare săptămînă cînd mergem în localitățile Republicii Moldova, oamenii pun această întrebare, pentru că fiecare își dorește să aibă un obiectiv sportiv, cel puțin, un obiectiv bine dezvoltat la nivel raional. Și acest lucru pe mine mă bucură, pentru că mulți din președinții de raioane, consiliile raionale identifică

posibilitatea pentru a lansa asemenea proiecte, desigur că solicită și ajutorul Guvernului, și nemijlocit, și neapărat vom face acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Juravschi,

Dacă mai aveți, ultima precizare.

Domnul Nicolae Juravschi:

Și eu vă mulțumesc și vreau să vă confirm că sportivii așteaptă mult acest lucru și ei vor fi recunoscători. Plus la aceasta, prin rezultatele lor, cred că va contribui benefic pentru dezvoltarea Republicii Moldova, pentru imaginea noastră și, nu în ultimul rând, pentru educația tinerei generații.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Doar ca informație pe care am solicitat-o acum cât s-a pus întrebarea: 8 la sută din lucrări sînt executate.

În continuare, domnul Gorilă.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Și asta este ultima intervenție.

Poftiți.

Domnul Anatolie Gorilă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Prim-ministru,

Am o întrebare către dumneavoastră. Desigur că trebuie de recunoscut că Guvernul condus de dumneavoastră a hotărît, în acest termen destul de scurt de activitate a Guvernului, foarte multe probleme, dar, cu părere de rău, ele nu se termină.

Noi în ziua de azi avem în Republica Moldova o foarte mare problemă... eu n-aș spune că Guvernul n-a atras atenție la această problemă, este o problemă care nu este numai în Republica Moldova, dar și în majoritatea țărilor a fostei Uniuni Sovietice, dar și în multe țări europene. Așa, în două cuvinte, aș numi-o problema satului.

Dacă se poate, aș vrea să aud viziunea dumneavoastră la viitorul satului moldovenesc.

Domnul Pavel Filip:

Eu sînt de acord absolut cu dumneavoastră, pentru că ziceam că este o întrebare foarte sensibilă... o problemă foarte sensibilă plecarea

oamenilor peste hotare. Și desigur că această emigrare duce... o parte pleacă peste hotare, o parte încearcă să vină din regiunile rurale să vină în cele urbane și avem sate cu multe case pustii.

În același timp, trebuie să înțelegem foarte bine că nu poți impune pe cineva să meargă într-o localitate sau alta să trăiască, pentru că acest lucru este imposibil. Oamenii, ca să meargă să trăiască în sate, trebuie să le oferi confortul necesar, asta ar însemna accesul la servicii. Și când vorbesc de servicii, desigur că, în primul rînd, sînt serviciile educaționale, pentru că o familie cu copii va sta acolo unde există o instituție de învățămînt și desigur că serviciile medicale, după care vin toate celelalte servicii care sînt oferite de către instituțiile statului.

Și vreau să vă spun că a fost o greșeală acea reformă în educație care a fost pornită și a prevăzut optimizarea școlilor, a fost una din problemele care au determinat pe mulți să plece de la sat, pentru că nu putem face calcule matematice atunci cînd vorbim despre investițiile în educație.

Copiii nu sînt obiecte ca să împarți banii pe numărul de elevi. Banii în instituțiile școlare trebuie oferite după necesitățile acestor instituții, pentru că sînt școli cu mai mulți elevi, sînt școli cu mai puțini elevi, dar această infrastructură are nevoie de întreținere și are nevoie de investiții.

Și noi ne-am propus ca un prim obiectiv să nu mai fie închisă nici o școală în Republica Moldova, ba dimpotrivă, după posibilități, acolo unde este cerere, să fie redeschise școlile.

Cineva trebuie să facă o evaluare ce înseamnă lipsa sau economiile în investițiile din educație, asta înseamnă lipsirea de viitor a unui stat. De aceea eu am toată certitudinea, am declarat acest lucru, că nu este problema financiară în Republica Moldova, atunci cînd vorbim de domeniul educație. Iată acest lucru este nr. 1 care trebuie rezolvat pentru ca oamenii să trăiască confortabil în satele din Republica Moldova, după care, desigur că, dezvoltarea infrastructurii economice. Omul dacă trăiește într-un sat, trebuie să aibă și un loc de lucru. Acest lucru noi încercăm să-l realizăm, prin redistribuirea investițiilor pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Doar în această perioadă vorbeam despre investiții de peste 160 de milioane de dolari în zonele economice libere. Iată, zonele economice libere sînt situate... amplasate proporțional în tot teritoriul Republicii Moldova.

Cîteva săptămîni în urmă am fost la Dondușeni, unde m-am bucurat să văd un investitor cu care am vorbit eu 2 ani în urmă și deja deschide a doua fabrică, a creat acolo 1500 de locuri de muncă. Oamenii au posibilitatea să vină să lucreze. Atît mai mult că le este oferit și transportul gratuit, le este oferită și masa.

Iată cum vedem noi, de fapt, rezolvarea acestei probleme: nu prin impunerea pe cineva să se ducă să trăiască la sat, dar prin oferirea condițiilor atractive, astfel încât el acolo să se simtă bine.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Și ultima precizare, vă rugăm frumos, poftiți, domnule Gorilă.

Domnul Anatolie Gorilă:

Nu este precizare.

Vă mulțumesc, domnule Prim-ministru, pentru răspuns.

Și vă doresc succes și dumneavoastră, și Cabinetului de miniștri.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Prim-ministru,

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa ...

Noi, de fapt, sîntem și la sfîrșitul acestei sesiuni de întrebări-răspunsuri.

Vă mulțumim foarte mult că ați fost alături de noi.

Domnul Pavel Filip:

Și eu vă mulțumesc foarte mult.

Domnul Andrian Candu:

Urmează, potrivit procedurii, sesiunea luărilor de cuvînt.

Și la prima luare de cuvînt este invitat domnul Simion Grișciuc.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Simion Grișciuc:

Onorat Plen,

Stimați colegi,

Onorată asistență,

Astăzi am audiat împreună raportul Primului-ministru, Pavel Filip, un raport care vine într-un fel să tragă linie ultimilor aproape trei ani de activitate în comun a Executivului și Legislativului. Nu în zadar am accentuat faptul că odată cu munca comună, deoarece în această perioadă Parlamentul și Guvernul și-au sincronizat agendele, astfel încât efectele întru realizarea obiectivelor propuse să fie maximale.

Acești trei ani au reprezentat o perioadă destul de complicată, or atît Executivul, cît și Legislativul au trebuit să facă față mai multor provocări. Prima și cea mai importantă provocare a ținut de asigurarea păcii în țară, pentru că aceasta a devenit cea mai strategică pe fonul globalizării. Și a doua, dar la fel de importantă, este menținerea stabilității în toate domeniile de activitate, pornind de la stabilitatea politică și terminînd cu cea economică, socială și altele.

Aceasta ne-a permis să asigurăm țării un tempou de dezvoltare destul de accelerat, iar multitudinea de programe importante, implementate în perioada de referință, sînt cea mai bună dovadă în acest sens.

În acest context, aș vrea să menționez îndeosebi programele naționale de reabilitare a drumurilor, de facilitare a accesului oamenilor la serviciile medicale, majorările constante la salarii pentru diverse categorii de bugetari, majorările plăților sociale, iarăși, pentru diverse categorii de beneficiari.

Nu în ultimul rînd, aș menționa importantele reforme implementate în acești ani: reforma sistemului de pensii, care a permis deblocarea situației în acest domeniu important și evitarea unui colaps ce părea eminent; reforma administrației publice centrale, care s-a soldat cu diminuarea numărului de instituții publice centrale și cu optimizări financiare; reformele îndreptate spre asigurarea unui mediu de afaceri mai prietenos, efectele cărora au fost resimțite în plin de cei cărora le-au fost destinate, dar și mai multe reforme importante.

Stimați colegi,

Știu că unii din colegi care au plecat au alte opinii despre activitatea Guvernului, dar și a majorității parlamentare, e și firesc să fie așa.

Și cred că noi, astăzi, trăim cu toții o democrație veritabilă. Or, într-un stat democratic este imposibil ca toate părerile să coincidă. Mai mult decît atît, Parlamentul trebuie să fie o arenă în care luptă ideile și ideile bune vin într-o propășire a țării.

Unii dintre colegi reprezintă forțe de opoziție, iar opoziția în orice stat democratic critică puterea sau, dacă îmi permiteți metafora, să fie o signalizare a puterii, ca atunci cînd guvernarea nu observă o lacună, opoziția reacționează întru perfecționarea legislației și strategiei de dezvoltare a țării.

Sînt conștient de faptul că unele aprecieri ce răsună în raport cu rezultatele Guvernului, ale majorității parlamentare, sînt făcute în context electoral. Mai ales că în următoarele două luni va fi o perioadă foarte fierbinte, sîntem în preajma alegerilor parlamentare, dar dincolo de aceste aspecte există și unele realități, ele, însă, indică asupra volumului de lucru enorm și făcut foarte bine de către Guvern.

Înțeleg că nu toți pot și vor să recunoască acest lucru acum, dar cu siguranță acele bune începuturi care au fost înregistrate în ultimii trei ani au fost resimțite și în perioada imediat următoare. Sper din tot sufletul și pe durata campaniei electorale Guvernul se va dovedi la fel de eficient ca și pînă acum. Pentru că alegerile vin și trec, iar problemele țării, care urmează să fie soluționate, rămîn.

Stimați colegi din Guvern,

Dat fiind faptul că sîntem și noi la finalul mandatului de deputat, vreau să vă mulțumesc din numele meu personal, din numele Grupul Popularilor Europeni, încă o dată, pentru colaborarea bună și pentru eficiența care am avut-o în acești trei ani, pentru rezultatele frumoase înregistrate în beneficiul cetățenilor, dar și să vă doresc succese în perioada imediat următoare care cu siguranță va fi una deloc ușoară.

Vă mulțumesc pentru atenție. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Și în continuare, cuvînt se oferă domnului Ghilețchi.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Onorate domnule Președinte al Parlamentului,

Onorate domnule Prim-ministru,

Stimați membri ai Guvernului Republicii Moldova,

Stimați colegi,

Dragi cetățeni,

În termeni calendaristici sîntem la sfîrșitul unui alt an, în termeni politici sîntem la sfîrșitul unui alt mandat. Așa cum e și firesc, orice sfîrșit trebuie să se încheie cu un raport, cu o dare de seamă. Apreciez raportul prezentat de domnul Pavel Filip, este unul exhaustiv, concis, a reușit să acopere cele mai importante domenii ale vieții publice.

Așa cum s-a menționat, Guvernul a reușit într-o perioadă destul de turbulentă să obțină o stabilizare a situației politice, a situației macrofinanciare. A fost securizat sistemul financiar-bancar, au fost generate și colectate venituri suplimentare care au fost îndreptate pentru a mări salariile, pensiile, toate acestea cu siguranță trebuie apreciate.

Sigur cea mai mare restanță, și mă bucur că domnul Filip în mod autocritic a recunoscut acest lucru, rămîne a fi justiția. Pe lîngă bunăstare, statul urmează să furnizeze și dreptate. Dacă nu putem oferi dreptate, celelalte rămîn mai puțin importante.

Acum, cu permisiunea dumneavoastră, aş vrea să fac câteva remarci legate de situația social-politică din țară. La început a fost cuvîntul, spunea Apostolul Ioan. Deși au trecut două mii de ani de atunci, cuvintele lui Ioan sînt relevante și astăzi. Este greu să estimezi pe deplin puterea cuvîntului.

Tot ce ne înconjoară, inclusiv natura, acest univers este rezultatul puterii creatoare a cuvîntului. Din păcate, majoritatea oamenilor, în special noi, politicienii, folosim această putere a cuvîntului mai mult pentru a distruge în loc de a zidi, mai mult pentru a urî în loc de a iubi, mai mult pentru a răni în loc de a vindeca, pentru a calomnia în loc de a consilia, pentru a diviza în loc de a unifica, pentru a ucide în loc de a da viață.

Astăzi Parlamentul de legislatura a XX-ea își încheie, practic, mandatul său. Practic am făcut parte din cinci legislaturi pînă acum, privind înapoi pot spune că fiecare legislatură a fost unică în felul ei, cu multe lucruri bune și mai puțin bune. Cred că ele au fost așa cum sîntem și noi, formați după chipul și asemănarea societății din care facem parte.

I-am auzit pe unii colegi numind această legislatură ca fiind cea mai coruptă sau cea mai compromisă din cele care au fost pînă în prezent. Din păcate, mulți uităm că nu poți murdări pe altul fără ca să te murdărești pe tine.

În loc să ținem la prestigiul instituției, care ar trebui să fie un pilon pentru stat, în loc să facem tot ce depinde de noi ca Parlamentul să fie o instituție credibilă, noi cădem pradă tentației, egoismului, individualismului, intereselor de partid sau de grup. Nu contează ce faci sau ce spui, dacă ești de altă culoare sau faci parte din alt grup, atunci trebuie să fii atacat și discreditat. Plecarea opoziției din sală astăzi este o dovadă în plus a acestei realități.

Dietrich Bonhoeffer pastor și teolog german, un martir în lupta cu nazismul, spunea că fiecare din noi într-un fel suferă de un sindrom mesianic, fiecare este convins că el știe cum să schimbe lumea, că el are soluții la toate problemele cu care se confruntă societatea, el știe cine este de vină pentru toate necazurile care există, dar tot ce facem pînă la urmă este să arătăm cu degetul, să arătăm cu degetul la cel de lîngă noi, la cel din dreapta sau din stînga noastră, inclusiv la cel care este deasupra noastră. Nimeni, însă, nu vrea să se uite la sine. Sau dacă ne uităm, trebuie neapărat să ne victimizăm. Victimizarea este spiritul modernității, pentru că prin victimizare îți poți declina responsabilizarea personală.

Citeam ieri ce scria pe o rețea de socializare Adrian Papahagi, despre ceea ce numea el „marea jelanie națională”: nu vă mai plîngeți că în România nu se poate face una sau alta, puneți mîna și faceți, se poate face orice. Sînt mii de idei negîndite, mii de cărți majore de scris, zeci de mii de afaceri care vor produce bani, sute de mii de funcții publice și demnități politice de ocupat, milioane de tineri de educat, milioane de oameni de vindecat, milioane de suflete de convertit, milioane de hectare de cultivat,

mii de kilometri de autostrăzi de construit. Poți face orice în România, iar târgurile de Crăciun din Oradea, Iași, București sau Cluj sînt la fel de frumoase ca cele din Strasbourg, Bruxelles, Berlin, Marsilia, dar ceva mai sigure. Cred că e valabil și pentru Republica Moldova.

Apropo, dacă vorbim de cele întîmplate la târgul de Crăciun de la Strasbourg, în primul rînd, cred că e bine să exprim condoleanțe celor care au fost împușcați, au avut de suferit în urma aceluia atac terorist.

În al doilea rînd, mi-a plăcut ce a spus doamna Maia Sandu: prin unitate și solidaritate putem asigura pace și prosperitate. Este frumos spus, dar nu pot să trec cu vederea sau nu pot să nu trec cu vederea dublele standarde. La Strasbourg vorbim despre unitate și solidaritate, acasă despre dezbinare, demonizare.

Este acceptabil să fii votat într-o funcție de ministru, chiar dacă ești votat pe așa-zise voturi traseiste. Este acceptabil să saluți plecarea unui coleg dintr-un partid dacă el vine la tine, să nu-i spui nimic unui europarlamentar care te susține condiționat, chiar dacă acesta a trecut înainte de alegeri la alt partid. Cînd ne convine toate sînt bune, cînd nu ne convine e corupție politică, trebuie vehement condamnată, îi acuzăm pe toți cei din jurul nostru.

Sînt mai mult de 12 ani în activitate politică și am văzut multe paradoxuri. Fostii colegi cîțiva ani în urmă au venit cu lozinca „Moldova fără Voronin – Moldova fără comuniști”. Astăzi au luat decizie sfătuindu-se cu domnul Voronin și cu colegii comuniști.

Nu sînt un adept al sancționării discursului de ură, dar nu pot să nu condamn ura care este tot mai frecventă în spațiul politic. Nu văd o problemă dacă te scoate cineva din lista de prieteni de Facebook, așa cum fac unii colegi din opoziție sau te critică pentru anumite lucruri, dezlănțuirea urii însă este o problemă serioasă. Dezumanizarea, demonizarea distrug demnitatea umană.

Orice am spune, fiecare om poartă în sine chipul creatorului său. Apostolul Pavel în una din epistolele sale scria aceste cuvinte care mi se par atît de relevante, în special în contextul electoral care ne stă în față: „Dacă vă mușcați și vă mîncăți unii pe alții, luați seama să nu fiți nimiciți unii pe alții. Dacă vă mușcați și vă mîncăți unii pe alții, luați seama să nu fiți nimiciți unii de alții.”

Rugăciunea „Tatăl nostru” nu-mi permite mie să-i spun lui Dumnezeu „tatăl meu”, pentru că este tatăl nostru, al tuturor. Toți umblăm sub același Dumnezeu.

În încheiere, vreau să vă propun un scurt fragment din poezia „Testament” de Tudor Arghezi.

„Ca sa schimbam, acum, întîia oară
Sapa-n condei și brazda-n călimară

Bătrînii au adunat, printre plăvani,
Sudoarea muncii sutelor de ani.
Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagăne urmașilor stăpîni.
Și, frămîntate mii de săptămîni
Le-am prefăcut în versuri și-n icoane,
Făcui din zdrențe muguri și coroane.”
Și atenție la ultimele două rînduri:
„Veninul strîns l-am preschimbat în miere,
Lăsînd întreaga dulce lui putere.”
Veninul strîns l-am preschimbat în miere.
Dragi colegi,

La sfîrșit de mandat, la sfîrșitul acestui an, vorba poetului, vă îndemn să preschimbăm veninul strîns în miere dacă vrem să avem putere, dacă vrem să avem o țară în care să curgă lapte și miere.

Vă doresc multă sănătate.

Doresc multă sănătate Primului-ministru, tuturor miniștrilor.

Doresc, de asemenea, tuturor cetățenilor Republicii Moldova, oriunde s-ar afla ei, un Crăciun fericit și un călduros „La mulți ani!”.

Sînt convins că doar împreună putem face țara mai bună.

Dumnezeu să binecuvînteze Republica Moldova. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Și ultima luare de cuvînt – din partea domnului Dumitru Diacov.

Vă rugăm frumos.

Vă invităm la tribuna principală.

Domnul Dumitru Diacov:

Eu ziceam că după Arghezi o să fie greu.

Stimați prieteni,

Stimați colegi,

Inevitabil, vine o zi cînd trebuie să facem bilanțul. Eu, să vă spun sincer, nu m-am gîndit să vin astăzi în fața dumneavoastră să vorbesc, dar comportamentul colegilor noștri din opoziție m-a făcut ca să ies și în locul lor cred ca să spun ceva, fiindcă merită.

În primul rînd, despre activitatea Guvernului și a coaliției, fiindcă e foarte complicat să dispersezi, este, practic, o singură echipă.

În acești 3 ani de zile și fiindcă sîntem înaintea de campanie electorală, involuntar vine acest bilanț pe care noi trebuie să-l conștientizăm, trebuie să-l sesizăm și trebuie... despre care trebuie să vorbim.

Și am o anumită experiență de activitate în Parlament și în structurile importante ale statului și eu, cu toată certitudinea, vă spun că ultimii 3 ani de zile în Republica Moldova s-a muncit, s-a lucrat și datorită calității Primului-ministru, și datorită calităților colegilor săi.

Poate mi-aș fi dorit ca ei să fie mai duri, să fie mai hotărîți în unele momente, episoade, dar și ceea ce au făcut, și ceea ce au realizat este un lucru care nu poți să nu-l observi.

Este foarte bine democrația. Eu cîndva tot de la această tribună am spus că noi... cîte o dată se creează impresia că la noi e dezmaț de democrație, fiindcă fiecare vorbește ce-i trăsnește în cap, dar democrația presupune și responsabilitate.

Dar ce presupune economia? Economia presupune disciplină, economia presupune ordine, economia presupune muncă de dimineață pînă seara.

Cine în țara moldovenească cheamă oamenii la muncă dacă n-a făcut-o anii aceștia Guvernul. Uitați-vă, 2016 noi l-am irosit pentru a stabili situația în țară, fiindcă știți foarte bine și țineți minte, și oamenii țin minte atmosfera în care a fost votat Guvernul.

2017 a fost irosit pentru a identifica măsurile pe care trebuie să le ia Guvernul pe toate segmentele vieții noastre ca să realizăm această creștere economică. Creșterea economică este una reală. Eu nu știu cifra, îmi pare că e undeva de 7 miliarde de lei creștere la buget.

Noi avem partide care au părăsit sala, care au depus o sumedenie de proiecte legislative de a majora salarii, pensii, chestii ș.a.m.d., mai ales socialiștii la noi îs meșteri, comuniștii îs meșteri la treaba asta.

Ca să ai ce repartiza, întîi trebuie să cîștigi banii aceștia. Măsurile pe care le-a luat Guvernul și creșterea aceasta economică în condiții extraordinar de complicate și interne, și în ceea ce privește relațiile din zona noastră – de 7 miliarde, ele s-au transformat în proiecte concrete începînd cu reparația grădinițelor, începînd cu ordine și achiziționarea tehnicii ș.a.m.d. în diferite școli, instituții ș.a.m.d.

Proiectele despre care s-a vorbit, aceleași drumuri: ai, vezi cîte odată opoziția, hai, reportaj că, iată, am scobit acolo oleacă și s-a coșit oleacă de asfalt.

Puneți-vă în loc la acei copii în satele Republicii Moldova care ieri de la școală pînă acasă mergeau în cizme și în glod pînă la genunchi, dar astăzi

pot să se ducă în bocanci. Și anul ăsta am făcut într-un sat 1 kilometru, în alt sat 2 kilometri, 3, la anul mai facem 2–3 kilometri și o să avem drumuri bune într-o țară agrară, într-o țară unde 60% sînt în localitățile rurale.

Ce trebuie să faci, în primul rînd, ca să ai economie, ca să ai acces la agricultură, la fabrici, la uzine ș.a.m.d.? Drumuri trebuie să facem, stimați colegi. Și-i clar că Guvernul a intuit această chestie foarte bine. Creștere salarii, pensii, indemnizații... sigur că da. Eu sînt convins că oricare deputat din această sală, oricare ministru și oricare slujitor al structurilor executive ar dori ca această creștere să fie cu mult mai mare. Da, poți împărți ceea ce ai. Dacă la anul o să lucrăm mai bine, o să avem ce împărți și o să creștem și mai mari salariile și pensiile.

Despre ambianța noastră. Sigur că eu îs de acord cu domnul Prim-ministru.

Colegii noștri din opoziție au părăsit sala, fiindcă ei se simțeau... se simțeau incomozi și ei știau că întrebările către Guvern vor suna naiv, vor suna artificial. Ei înțeleg că la fiecare aproape întrebare există răspunsuri și din cauza asta ei au părăsit sala. Au părăsit sala ca să nu arate naiv. S-au dus. Eu sînt convins că ei au stat pe la televizoare și pe la computere și au privit reportajele.

Dar eu mă adresez acum către cetățenii noștri, fiindcă mîine-poimîine cetățenii noștri o să trebuiască să decidă cine va fi prezent în acest Parlament, ce fel de Guvern vom avea și ce fel de programe economice vom avea. Noi am vorbit de multe ori că la noi stînga cu dreapta niciodată n-o să se așeze la masă să caute soluții pozitive pentru Republica Moldova.

Noi știm că unii ne îndeamnă... să ne ducem în Uniunea Euroasiatică și acolo o să ne găsim fericirea sau cred că să creăm condiții bune ca moldovenii să plece să lucreze la Moscova sau în alte părți. Alții ne spun că trebuie să ședem cuminți, să ne unim și o să avem pensii, salarii ș.a.m.d.

Nimeni, stimați colegi, n-are de gînd să vină să ne plătească nouă salarii și pensii, să construiască drumuri în Republica Moldova, case de locuit și multe, multe alte lucruri, dacă noi singuri n-o să avem grijă de chestia asta. Dacă noi singuri nu vom contribui la mobilizarea Republicii Moldova, la mobilizarea țării, ca să lucrăm mai bine, ca să muncim din zori și... Noi sîntem o țară săracă. Dacă sîntem săracă și vrem să fim bogați ce trebuie să facem? Trebuie să muncim. Și pentru asta, în acest Parlament, trebuie să avem partide constructive, partide care îi unesc pe moldovenii noștri în jurul unei idei – de a merge pe calea europeană. Și, apropo, asta-i tot o temă de speculație în Republica Moldova.

Noi am spus, acum cîteva săptămîni în urmă, că platforma noastră este „Pro Moldova”.

S-au aprins, Doamne ferește: „Aiștia abandonează cursul european”.

Noi nu abandonăm nimic, noi vrem să mergem pe calea europeană. Dar la baza mersului nostru în această direcție trebuie să stea interesele cui? Interesele Republicii Moldova, interesele cetățenilor Republicii Moldova, indiferent de naționalitate, de credință ș.a.m.d.

Moldova este la răscruce acum. Populismul ăsta interminabil, el o să ne epuizeze pe toți, dacă noi n-o să facem concluzie cum trebuie să mergem înainte. Păi, iată, această experiență de 3 ani de zile. Noi am fost și în situația să lămurim de ce această coaliție. Iată PD-ul cu 19 mandate au venit și ei și-au asumat răspunderea. Dar ce trebuia să facem noi în 2016 în aprilie... în ianuarie, să împingem țara la alegeri anticipate?

Dar ce nu țineți minte cum era acest Parlament? Comuniștii răcneau dintr-o parte, socialiștii din altă parte, liberalii și liberal-democrații din segmentele lor.

Iată noi acum: și 14 comuniști, și 19 democrați, și 16 foști liberal-democrați și foști liberali – sîntem o echipă. Și în acești ani de zile din această coaliție majoritară n-a ieșit nici un scandal, din Guvern, la fel. Atunci ce trebuie să facem următorii 4 ani de zile?

Următorii 4 ani de zile să-i convingem pe cetățenii Republicii Moldova... să creăm o astfel de situație ca în Parlament să nu se mai producă scandaluri. Da, discuții – da, nici o problemă, dar să nu se producă scandaluri. De aceea – o guvernare care să asigure continuitate.

Republica Moldova nu poate să se miște 4 ani într-o direcție, am lăsat tot baltă și ne întoarcem înapoi. De aceea Partidul Democrat este absolut conștient de faptul că... experiența care a fost acumulată ultimii 3 ani de zile noi trebuie s-o continuăm și următorii 4 ani de zile, și încă 4 ani de zile, și atunci o să avem și drumuri, o să avem și școli, o să avem și grădinițe, o să avem și economie, o să avem și business dezvoltat. Și atunci, în rezultat, o să avem salarii bune, pensii bune și n-o să așteptăm cadouri ca să vină de undeva și cineva să ne facă pe noi fericiți.

Eu vă doresc un an bun, eu doresc, celor care ne ascultă, mai multă înțelepciune și anul 2019 să fie un an în care revine încrederea cetățenilor față de țara în care noi trăim, încrederea partidelor politice că trebuie să slujească acestei țări, populației Republicii Moldova, că el îi moldovean, că el se consideră român, că-i găgăuz, că-i bulgar, că-i rus, că-i ucrainean – n-are importanță, toți sîntem cetățeni ai acestei țări – ai Republicii Moldova.

Mulțumesc. *(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos, domnule președinte Diacov.

Aici se încheie sesiunea de întrebări-răspunsuri și, bineînțeles, și luările de cuvînt.

Îl întreb pe domnul Prim-ministru, dacă vrea să aibă dumnealui ultima luare de cuvânt.

Vă rog frumos, aveți dreptul la comentarii după această sesiune.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc mult, domnule Președinte.

Eu doar am vrut să mulțumesc încă o dată tuturor pentru suportul care a fost și sprijinul acordat Guvernului.

Și vreau, împreună cu Cabinetul de miniștri, să vă lansăm o invitație pe mâine seară la deschiderea Tîrgului de Crăciun, pentru că domnul Ghilețchi a vorbit despre Tîrgul de Crăciun, care va fi și anul ăsta unul foarte frumos, ba mai frumos decît anul trecut, pentru că noi considerăm că de sărbătorile de iarnă cu toții trebuie să se bucure. Sînt sărbători cînd familiile se unesc împreună, sînt sărbători cînd toți revin acasă. Și genericul acestui Tîrg de Crăciun este „Acasă de Crăciun”.

Vă invităm cu drag. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Se acceptă invitația, după orele de lucru, evident.

Mîine e zi lucrătoare, să nu uităm acest lucru. Și neapărat o să venim.

Vă mulțumim frumos.

Aici se încheie astfel Raportul privind implementarea Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru perioada 2016–2018.

Mulțumim foarte mult domnului Prim-ministru și întregii echipe cu care sînteți astăzi alături de noi.

Vă dorim succese, realizări frumoase și, bineînțeles, la mulți ani și sărbători frumoase. (*Aplauze.*)

O pauză tehnică de 5 minute.

Și revenim în plenul Parlamentului.

Pauză tehnică

Domnul Valeriu Ghilețchi:

... pe domnul Adrian Ermurachi, secretar general adjunct al Guvernului, pentru a **continua prezentarea proiectului de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”**.

Dacă asistența tehnică poată să-mi pună numele deputaților care au dorit să adreseze întrebări. Eu sînt sigur că ei sînt în sală, dar haideți să vedem.

Asistența tehnică,

Domnul Candu v-a rugat să memorați numele celor care vor să adreseze întrebări. Sau dacă nu sînt ei, deci doamna Buliga.

Doamnă Buliga,

Poftim, aveți posibilitatea să adresați întrebări.

Dacă mai sînt colegi care aveți întrebări către domnul Ermurachi, rog să apăsați butoanele.

Microfon pentru doamna Buliga.

Da, poftim.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult, domnule Președinte al ședinței.

Domnule Ermurachi,

Vreau să vă mulțumesc pentru prezentarea succintă. Știu că, cu adevărat, s-a muncit mult, vreau doar să-mi răspundeți foarte simplu la o întrebare: care este perioada în care ulterior trebuie să aprobați celelalte 21, din cîte ați menționat dumneavoastră, strategii sectoriale sau documente de politici? Și dacă sînteți în capacitatea s-o faceți într-un timp cît mai restrîns, pentru a le pune deja în aplicare? Fiindcă obiectivele, cu adevărat, și sarcinile sînt enorm de mari.

Domnul Adrian Ermurachi:

Vă mulțumesc mult, doamnă președinte, pentru această întrebare.

Într-adevăr, s-a muncit mult, trebuie să atrag încă o dată atenția că acest exercițiu de elaborare a acestui document de politici, împreună cu evaluarea la Strategia „Moldova 2020”, a durat aproximativ doi ani de zile, deci cu scenariu, cu proces destul de complex și documentul este destul de argumentat pe ceea ce se propune.

În primul și în primul rînd, ce urmează, ca instrumentul de bază de punere în aplicare a acestui document de politici este numit generic Plan național de dezvoltare, care va fi aprobat imediat cu numirea unui nou Guvern și urmează pentru o perioadă de trei ani să pună în aplicare.

Noi nu am stabilit un termen expres pentru cele 21 de documente de politici anume din considerentul că fiecare document de politici urmează să treacă la rîndul lui printr-o analiză ex-ante foarte detaliată, unde se vedem exact de ce este nevoie, care este impactul și instrumentele de realizare.

Pentru ca decît să stabilim în document un termen în care noi să încercăm să abrogăm toate documentele actuale și să aprobăm 21 noi, ar trebui să facem exercițiu contra cronometru. De fapt, ar trebui să facem un lucru foarte minuțios și foarte atent în acest proces de ex-ante.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Buliga,

Dacă mai aveți o întrebare?

Da, poftim.

Doamna Valentina Buliga:

Nu mai am o întrebare, am doar o constatare. Eu vă mulțumesc foarte mult, vă doresc succes. Și reforma care a fost realizată, reforma Guvernului, cu instituirea funcției de secretar de stat și secretar general au anume ca inclusiv în campaniile electorale ei să muncească și să asigure memoria instituțională și continuitate, și consecvență în implementarea și realizarea documentelor de politici și legilor adoptate.

Eu vă mulțumesc și vă dorim succese în continuare.

Domnul Adrian Ermurachi:

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu mai văd întrebări din partea deputaților prezenți în sală.

Domnule Ermurachi,

Vă mulțumim.

Și îl invit aici pe domnul Ștefan Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, pentru a prezenta raportul comisiei pe marginea acestui proiect de lege ordinare.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimați colegi,

Onorat Plen,

Stimate domnule Președinte,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”, înaintat de Guvernul Republicii Moldova, și prezintă următoarele constatări.

Proiectul de lege nominalizat este înaintat în corespundere cu prevederile Constituției și se înscrie în categoria legilor ordinare. În acest context, proiectul de lege propune aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”, care reflectă viziunea strategică și identifică direcțiile de dezvoltare a Republicii Moldova și a societății în următorul deceniu.

La baza elaborării strategiei „Moldova 2030” a fost aplicat conceptul de măsurare a calității vieții oamenilor în zece dimensiuni, concept aplicat în țările Uniunii Europene, axat pe cei patru piloni ai dezvoltării durabile,

cum ar fi: primul pilon – economia durabilă și incluzivă, capital uman și social robust, instituții oneste și eficiente, mediul ambiant sănătos.

Strategia „Moldova 2030” reprezintă un rezumat al contribuției Republicii Moldova la realizarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, aprobată de către țările membre ale Organizației Națiunilor Unite în septembrie 2015, și transpune țintele și indicatorii, considerate acceleratori pentru dezvoltarea umană.

În calitate de document strategic, „Moldova 2030” va servi drept referință pentru toate documentele de politici la nivel național, regional și local. Astfel, Strategia „Moldova 2030” va constitui un punct de pornire în elaborarea și realizarea strategiilor sectoriale și ale politicilor de dezvoltare regională și locală cu participarea întregii societăți de la autorități, companii și parteneri sociali pînă la fiecare dintre noi în parte. Strategia „Moldova 2030” este structurată în patru capitole, cu referință la următoarele domenii și tendințe.

Primul capitol al Strategiei „Moldova 2030” descrie tendințele majore în dezvoltarea Republicii Moldova pe termen lung, determină o serie de factori demografici, sociali, economici, climatici și de guvernare. Structurat pe domenii, în capitolul I sînt scoși în evidență factorii care influențează dezvoltarea umană pe termen lung, cum ar fi: declinul demografic, indicele de îmbătrînire și starea de sănătate a populației; rata de școlarizare a copiilor și tinerilor de rînd cu tendințele de creștere a economiei; implementarea tehnologiilor și comunicațiilor, schimbările climaterice și impactul lor asupra calității apei și calitatea guvernării.

În cel de al doilea capitol se prezintă viziunea de dezvoltare pe termen lung a Republicii Moldova, bazată pe lecțiile învățate din trecut și excluderea punctelor slabe identificate la implementarea precedentelor strategii naționale de dezvoltare. Astfel, viziunea strategică, prezentată prin prisma celor trei scenarii de dezvoltare de alternativă și a celui de bază, către anul 2030 va reflecta următoarele rezultate de politici în sporirea calității vieții oamenilor:

- cea mai puternică scădere a sărăciei, de la 15,6% în 2015 la 5,4% în 2030;

- cea mai mare creștere a PIB-ului per capital cu 12,4%;

- cele mai mari îmbunătățiri în starea de sănătate și educație. Pînă în 2030, rata mortalității infantile se va reduce pînă la 8,46 promile, comparativ cu 10,8 promile. Datorită reducerii mortalității, speranța de viață va crește de la 73,3 ani la 74,4 în anul 2030;

- îmbunătățirile în calitatea guvernării cu efecte imediate asupra veniturilor, creșterea transparenței procesului decizional și îmbunătățirile în funcționarea statului de drept manifestate imediat.

În capitolul al treilea sînt descrise cele zece obiective strategice de dezvoltare durabilă ale Republicii Moldova cu prezentarea situației curente, cu descrierea principalelor evoluții care reflectă calitatea vieții, descrierea viziunii strategice, identificarea acțiunilor prioritare și impactului scontat pentru fiecare din obiectivul trasat.

Astfel, în anul 2030, majorarea veniturilor populației va fi asigurat prin impulsivitatea acumulării de venituri din activitatea salarială și cea economică, astfel încît presiunea pe sistemul de asistență socială să fie minim posibil. Un nivel al veniturilor mai mare va permite oamenilor să consume mai multe bunuri și servicii și va determina un nivel mai mare de impozite, care, la rîndul lor, vor putea fi utilizate pentru finanțarea serviciilor și investițiilor publice.

Obiectivul de creștere a accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit va fi atins prin creșterea alocațiilor de resurse private și publice în proiecte de infrastructură, astfel ca pînă în 2023 să fie asigurat accesul universal la condiții sanitare adecvate și echitabile pentru 65% din populație și pentru toți pînă în 2030.

Impactul scontat al obiectivului de ameliorare a condițiilor de muncă și de reducere a ocupării informale este de a atinge pînă în 2030 un nivel al ocupării similar cu media țărilor din Europa Centrală și de Est și stimularea ocupării productive și a muncii decente pentru toate femeile și bărbații, inclusiv pentru tineri, persoanele în etate și persoanele cu dizabilități, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală.

Obiectivul de garantare a educației de calitate pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții presupune identificarea educației ca cel mai important factor care determină succesul oamenilor la toate etapele vieții.

Atingerea acestui obiectiv va fi posibilă prin creșterea accesului la educație de calitate pentru toți oamenii prin schimbarea de atitudini și îmbunătățirea relațiilor sociale.

Un alt obiectiv, cu un impact major în dezvoltarea durabilă, este indicat obiectivul de asigurare a unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legii care presupune creșterea calității și transparenței administrației publice, reducerea corupției și sporirea încrederii în actul de justiție, prin participarea în egală măsură a bărbaților și a femeilor în procesul decizional, prin promovarea libertății de asociere și exprimare și pentru societatea civilă profesionistă.

Către anul 2030, instituțiile publice și sistemul judiciar urmează să producă rezultate care vor răspunde necesităților societății. Responsabilizarea va fi promovată pe larg nu doar în administrația publică și în sistemul judiciar, ci și în mediul de afaceri și în societatea civilă, responsabilizare care nu poate fi realizată fără transparența și supremația legii.

Capitolul al patrulea descrie cadrul instituțional în procesul de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei „Moldova 2030”. Astfel, în capitolul respectiv sînt statuate principiile în baza cărora Guvernul va realiza Strategia „Moldova 2030” și, respectiv, identificarea Cancelariei de Stat ca responsabilă de coordonarea procesului de elaborare a Planului național de dezvoltare în conformitate cu prevederile Strategiei „Moldova 2030” și sincronizată cu procesul de elaborare a cadrului bugetat pe termen mediu și de monitorizare și evaluare a acestuia, implicit a Strategiei „Moldova 2030”.

Termenul de elaborare a Planului național este de 3 ani.

În sarcina Cancelariei de Stat este pus și procesul de monitorizare și evaluare a documentelor de politici sectoriale pentru implementarea acesteia, mecanismul și cadrul instituțional și normativ necesar pentru implementarea Strategiei „Moldova 2030”, precum și cadrul de monitorizare și evaluare a acesteia.

Ținînd cont de orizontul pe termen lung al Strategiei „2030”, valorile de referință se vor actualiza pe întreaga perioadă de implementare a strategiei.

În acest context, se va efectua o analiză continuă a scenariilor și proiecțiilor de dezvoltare pe termen lung la nivel național și internațional, precum și de monitorizare a tendințelor și vulnerabilităților prognozate.

Cancelaria de Stat va formula recomandări privind îmbunătățirea eficienței implementării obiectivelor și oricare alte modificări necesare în rapoartele de monitorizare și evaluare.

Stimați colegi,

Proiectul de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” este avizat pozitiv de către comisiile permanente ale Parlamentului și de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

În contextul celor relatate și în contextul obiecțiilor expuse în avizul Direcției generale juridice, Comisia economie, buget și finanțe propune plenului Parlamentului adoptarea proiectului de Lege nr. 396 din 13 noiembrie 2018.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule președinte Creangă,

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce încheiem dezbaterile la proiectul nr. 396 din 13 noiembrie 2018 și vom trece curînd la procedura de vot.

Dragi colegi...

Cer scuze. Avem o luare de cuvânt la acest subiect.

Doamnă Stratan,

Vă rog frumos, 3 minute.

Ei, 4... 4 minute. Bine.

Poftiți.

Doamna Valentina Stratan:

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați colegi deputați,

Salut și apreciez mult că acest document important pentru țară a ajuns să fie dezbătut în Parlamentul Republicii Moldova.

Am urmărit în timp traiectoria acestuia de la asumarea agendei de dezvoltare durabilă două mii... 2030 de către oficialitățile țării în septembrie 2015 la un proces complex de muncă realizată de echipele ministeriale și cea a experților din sectorul asociativ, dezbateri realizate pe platforma guvernamentală și cea parlamentară.

Alături de deputați din diferite țări ale Europei Centrale și de Est pe platforma delegației uniunii interparlamentare am avut onoarea să reprezint țara la acest subiect atât în Parlamentul României, cât și al Serbiei, care a reiterat importanța implicării parlamentelor în promovarea respectivei agende.

Este de menționat că Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030” poartă un caracter mobilizator pentru toate instituțiile de stat, pentru mediul de afaceri și pentru partenerii de dezvoltare.

Din acest raționament, Strategia poate fi documentul de referință în elaborarea politicilor la toate nivelele și în elaborarea strategiilor de viitor.

Este un document cu o viziune strategică complexă în toate domeniile de activitate, orientat să lovească țintit într-un scop nobil – cel de a spori în mod vizibil calitatea vieții oamenilor din Republica Moldova.

Votînd acest document strategic, noi, deputații, vom subscrie Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, pentru a asigura cetățenilor viață decentă și ne vom angaja plenar cu toții, indiferent de apartenență politică, în transformarea republicii în țara în care vrei să trăiești.

Pentru aceasta avem nevoie ca în Republica Moldova să avem pace, avem nevoie de stabilitate și de instituții puternice, avem nevoie să asigurăm în continuare creșterea economică prin locuri de muncă bine plătite, prin producerea de bunuri și servicii competitive atât pe piața națională, cât și cea externă.

Proiectul propus adoptării este un document de dezvoltare a Republicii Moldova care pune în prim-plan omul și necesitățile lui de la naștere pînă la vîrstă înaintată.

Cele 10 obiective țintite în Strategie includ politici de îmbunătățire a calității vieții pentru fiecare cetățean, începînd cu condițiile de viață în familie, grădiniță, școală, sănătate, muncă, activitățile economice și protecție socială.

Starea de sănătate a populației a înregistrat anumite îmbunătățiri în ultimii 20 de ani. Astfel, speranța de viață a crescut pentru bărbați de la 63 de ani în 1996, la 68 de ani în 2016, iar pentru femei, corespunzător, de la 70 la 76 de ani.

Acest lucru este îmbucurător, dar, totodată, ne obligă la elaborări de politici care să asigure în continuare un grad sporit de protecție socială a populației aflată în situație de risc, precum este vîrsta de pensionare, fapt ce poate fi asigurat de un sistem public, durabil și echitabil de pensii care trebuie susținut prin contribuțiile personale.

Totodată, avem nevoie de dezvoltarea sistemului de sănătate prin perfecționarea și dezvoltarea de noi tehnologii de diagnostic și tratament al maladiilor ce ar asigura un act medical de calitate.

De aceea în această Strategie, către anul 2030, Guvernul propune să apropie accesul la apă 100%, sanitație – 90%, să reducă rata mortalității cauzată de maladiile cardiovasculare cu 13 la sută față de scenariul de bază, iar prevalența fumatului la bărbați în 2030 este prognozată a fi 21, comparativ cu 25 în scenariul de bază.

Se prevăd îmbunătățiri majore în educație prin sporirea esențialului... esențială a gradului de cuprindere în sistemul educațional.

Scenariul bunei guvernări presupune îmbunătățirea nivelului de transparență, astfel încît Republica Moldova să ajungă în 2030 și la un nivel de libertate economică de la 6 și 6, la 8 și 2.

Stimați colegi,

Totodată, trebuie să recunoaștem că Parlamentul nu a folosit la modul așteptat platforma parlamentară în sensibilizarea opiniei publice despre Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și identificarea lor în politicile adoptate pe domenii, acest lucru este confirmat și de anumite studii realizate care constată acest lucru, inclusiv este menționat și în prezenta Strategie.

Vreau să menționez caracterul credibil al indicatorilor trasați din considerentul că la baza scenariului... scenariilor propuse sînt puse lecțiile învățate din trecut și greșelile comise în elaborarea strategiilor anterioare.

În plus, descrierea critică a stării de lucruri din domeniile...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos.

Poftiți.

Doamna Valentina Stratan:

În plus, descrierea critică a stării de lucruri din domeniile vieții sociale ne face să apreciem munca depusă la elaborarea acestui document important.

În această ordine de idei, vreau să-mi exprim convingerea că viitorul For Legislativ își va asuma necondiționat funcția de control parlamentar în procesul de implementare a acestei Strategii.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Stratan.

Și aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 396 din 13 noiembrie 2018.

Rog toți deputații să vă luați locul, pentru a trece la procedura de vot, cu condiția că domnul Creangă va prezenta foarte repede și succint ultimul proiect de pe ordinea de zi de bază, **proiectul nr. 459, proiectul de Hotărîre privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.**

Două minute la dispoziție.

Poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Am să vă prezint proiectul de Hotărîre a Parlamentului, în calitate de autor și în calitate de președinte al comisiei și, totodată, raportul respectiv.

Vreau să menționez că Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 238/2012, care este la moment în vigoare, este unul depășit de timp și nu mai corespunde echilibrului dintre cerințele de reglementare legală, ceea ce impune necesitatea ajustării acestuia la prevederile cadrului legal normativ în vigoare.

Aici vreau să menționez, stimați colegi, că, în ultimii 3 ani, onoratul Plen a votat legislație nouă în domeniu, cum ar fi: Legea cu privire la gazele naturale, Legea cu privire la energetică, Legea cu privire la energia electrică

și alte legi. De aceea acest Regulament urmează să fie ajustat în strictă conformitate cu aceste legi noi de bază, unde vom arăta exact toate atribuțiile pe segmentul respectiv.

Totodată, stimați colegi, vreau să menționez că adoptarea acestui proiect de hotărîre nu necesită resurse financiare suplimentare.

Și aici vreau să dau citire, domnule Președinte, stimați colegi, și raportului comisiei prin care se menționează că, la proiectul de hotărîre, comisia a acceptat amendamente de modificare a proiectului de Regulament, sînt amendamente de redacție.

Totodată, onorat Plen, aș vrea, avînd în vedere că a mai apărut un amendament, dar care n-a fost examinat în cadrul ședinței comisiei și este vorba de proiect de hotărîre a Parlamentului, cu permisiunea dumneavoastră, dau citire amendamentului care urmează să fie inserat, de asemenea, de redacție, dar, procedural, să fie corect.

La punctul 14) subpunctul 1) litera f) din proiect, după cuvîntul „congestiilor” a se completa cu textul „după caz, a Regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor”.

La litera g), de asemenea punctul 14), textul „aprobate de Agenție, în conformitate cu... legile sectoriale” se exclude.

La litera l) din același subpunct, după sintagma „standarde naționale” a se completa cu sintagma „standarde naționale sau internaționale”. Se referă la standardele internaționale de contabilitate. De asemenea, este valabilă și pentru... litera f) din punctul 3), același amendament.

La punctul 4) litera f), sintagma „se aprobă de către Agenție, în modul stabilit” a se exclude.

La punctul 16) litera a) din proiect, după cuvintele „în modul” a se completa cu textul „stabilit de Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică”, iar după cuvintele „prevăzute de” a se completa cu cuvintele „legile sectoriale”.

Stimați colegi,

Acestea sînt amendamentele care urmează să fie inserate în proiectul de Regulament, plus amendamentul care a fost acceptat și de comisie.

Onorat Plen,

Solicit suportul dumneavoastră pentru adoptarea acestui Regulament.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Creangă.

Nu sînt întrebări în adresa nici a dumneavoastră, ca și autor, nici a comisiei.

Astfel, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 459 din 5 decembrie 2018.

Și să trecem la procedura de vot.

Rog toți colegii să revină în sala plenului.

Secretariatul,

Vă rog frumos să-i anunțați.

Președinții de fracțiuni, secretarii grupurilor parlamentare,

Rog frumos să asigurați prezența pentru vot.

Într-un minut–două trecem la vot. (*Gălăgie în sală.*)

Și rugăm frumos toți să revină în sala plenului.

Domnule Grama,

Domnule Grama,

Noi vă așteptăm pe dumneavoastră.

Domnule Grama,

Vă așteptăm pe dumneavoastră să vă luați locul.

Și cei care vă acostează cu emoții să ia și ei locul.

Dragi colegi,

Trecem la... inițial, pentru stenogramă, înainte de vot, să constatăm cvorumul prin prezență.

Rugăm frumos, numărătorii, să ne dați prezența în sală pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

55 de deputați în sală.

Avem cvorum, putem trece la procedura de vot.

Și subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi **se supune votului, este proiectul de Lege pentru ratificarea Declarației Comune referitor la instituirea Consiliului de Cooperare Strategică la Nivel Înalt dintre Republica Moldova și Republica Turcia, proiect cu numărul de înregistrare 436 din 28 noiembrie 2018.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Următorul subiect, subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Acordul de colaborare între statele-membre ale Comunității Statelor Independente în domeniul luptei împotriva furtului de valori culturale și asigurarea restituirii lor, semnat la Dușanbe la 5 octombrie 2007, proiect cu numărul de înregistrare 437 din 28 noiembrie 2018, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală, de fapt, în unanimitate a fost aprobat și acest proiect de lege în primă lectură.

Se supune votului aprobarea proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor, proiect cu numărul de înregistrare 457 din 4 decembrie 2018, vot pentru lectura întâi.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

În unanimitatea celor prezenți în sală s-a aprobat și acest proiect de lege în primă lectură.

Se supune votului proiectul de Lege cu privire la ratificarea Acordului de implementare a Acordului între părțile Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est privind schimbul automatizat de date ADN, date dactiloscopice și date de înregistrare a autovehiculelor, proiectul nr. 458 din 4 decembrie 2018, vot pentru prima lectură.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Toți cei prezenți în sală au votat în unanimitate. Astfel, este și acest proiect de lege aprobat în primă lectură.

Se supune votului adoptarea proiectului de Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” nr. 396 din 13 noiembrie 2018. Este lege ordinară, se votează într-o singură lectură.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, Legea ordinară, prin care se aprobă Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, nr. 396 din 13 noiembrie 2018 a fost adoptată.

În continuare, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea Legii insolvențabilității, proiectul nr. 427 din 22 noiembrie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

În unanimitatea celor prezenți în sală s-a susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Se supune votului adoptarea Hotărârii Parlamentului privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, proiectul nr. 459 din 5 decembrie 2018.

Cine este pentru a adopta acest proiect de hotărâre, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

În unanimitatea celor prezenți în sală se adoptă și această Hotărâre a Parlamentului cu numărul de înregistrare 459 din 5 decembrie 2018.

Dragi colegi,

Pe ordinea de zi de bază mai sînt subiecte.

Însă Comisia juridică, numiri și imunități, după efectuarea sau după desfășurarea unei ședințe, propune încă cîteva proiecte de hotărîri mai mult tehnice și unele denumiri în unele funcții. De aceea voi supune votului introducerea pe ordinea de zi, inițial, a acestor subiecte.

Și primul subiect, care se propune să fie introdus pe ordinea de zi, este proiectul de Hotărîre privind numirea în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi, după organizarea concursului la Curtea de Conturi. Este prezent și Președintele Curții de Conturi aici, în sală. Este proiectul nr. 462 din 14 decembrie 2018.

Cine este pentru ca să fie introdus pe ordinea de zi, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Este susținută această propunere, proiectul nr. 462 este introdus pe ordinea de zi.

La fel, se propune introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 463 din 14 decembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind încetarea mandatelor unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru

Reglementare în Energetică, în baza cererilor depuse din partea acelor 3 persoane.

Cine este pentru ca acest proiect de hotărîre să fie introdus pe ordinea de zi, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

A fost susținută de plenul Parlamentului și această propunere.

La fel, se propune să fie introdus pe ordinea de zi un proiect de Hotărîre privind numirea în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, după organizarea unui concurs și la Centrul Național Anticorupție, proiectul nr. 465 din 14 decembrie 2018.

Cine este pentru ca acest proiect de hotărîre să fie introdus pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Și acest proiect de hotărîre a fost aprobat ca să fie introdus pe ordinea de zi.

Se propune introducerea pe ordinea de zi a unui alt proiect de Hotărîre, cu nr. 466 din 14 decembrie 2018, legat de desemnarea unui judecător la Curtea Constituțională.

Cine este pentru ca acest subiect să fie introdus pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Proiectul nr. 466 din 14 decembrie 2018, la fel, este introdus pe ordinea de zi.

Și ultimul proiect de Hotărîre, proiectul nr. 464 din 14 decembrie 2018, privind demisia unui deputat în Parlament.

Cine este pentru a introduce acest proiect de hotărîre, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut introducerea și acestui subiect pe ordinea de zi.

Sînt alte cinci proiecte de hotărîre, astfel, introduse pe ordinea de zi acum, rugăm Secretariatul să repartizeze materialele deputaților și suplimentul la ordinea de zi.

Însă, noi revenim la **proiectul de Hotărîre cu privire la confirmarea în funcție a unor membri ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului, proiectul nr. 460 din 7 decembrie 2018.**

După desfășurarea concursurilor în comisia de specialitate și fiind confirmat și de Comisia juridică, numiri și imunități, se prezintă propunerile după concurs.

Vă rugăm frumos, domnule Hotineanu, vă invităm la tribuna principală, președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Rog colegii să nu plecați din plenul Parlamentului, că fiecare subiect va fi supus votului imediat după încheierea dezbaterilor.

Vă mulțumim frumos.

Domnule Hotineanu,

Poftiți.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Urmare a concursului realizat de Comisia cultură ... eu prezint propriu-zis inițiativa proiectului de hotărâre... realizat de Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și a examinat rezultatele probei de interviu, prin vot s-a decis: să se propună pentru confirmare în funcția de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului a candidaților: Mihalache Corneliu, Roșca Iulian și Viziru Lidia.

În acest context, deputații Hotineanu, Diacov, Nedelea, Gudumac, Golovin au înaintat proiectul de Hotărâre nr. 460 din 07.12.2018, pe care îl prezentăm astăzi plenului. Raportul comisiei de profil, dosarele candidaților sînt distribuite membrilor Legislativului.

Rugăm susținerea inițiativei.

Și acum, domnule Președinte, vreau, dacă îmi permiteți, să prezint propriu-zis raportul privind Hotărârea cu privire la confirmarea în funcție a unor membri ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat proiectul de hotărâre nominalizat și, reieșind din competențele și atribuțiile funcționale, comunică următoarele.

Proiectul de hotărâre a fost prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de deputații în Parlament: Vladimir Hotineanu, Dumitru Diacov, Veaceslav Nedelea, Elena Gudumac și Boris Golovin. Autorii propun confirmarea în funcția de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului pentru un mandat de 6 ani următoarele persoane: Mihalache Corneliu, Roșca Iulian și Viziru Lidia. Vacanța funcțiilor a intervenit ca urmare a expirării mandatelor: Barbălată Olga, Colesnic Iurie și Duca Cristina.

În conformitate cu prevederile articolelor 42 și 43 din Codul audiovizualului și urmare a sesizării conducerii Consiliului Coordonator al Audiovizualului, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a organizat concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de membru al Consiliului.

Pentru participare la concurs au depus actele 10 candidați, care, după examinarea dosarelor, au fost admiși pentru proba de interviu. La ședința comisiei parlamentare s-au prezentat 8 candidați, 2 persoane nu s-au prezentat pe motive personale. În rezultatul audierii, comisia, cu votul majorității membrilor, a selectat și propune pentru funcția de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului următoarele persoane: Corneliu Mihalache, Roșca Iulian și Viziru Lidia. Concomitent, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se propune excluderea articolului 3 din proiectul de hotărâre.

Urmare a examinării proiectului de Hotărâre nr. 460 din 07.12.2018 și avînd la bază rezultatele votului, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, cu votul (6 membri „pro”, 2 voturi „împotriva” și 1 – abținere), propune Parlamentului confirmarea în funcția de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului a domnilor: Mihalache Corneliu, Roșca Iulian și a doamnei Viziru Lidia. Vot confirmat și la ședința din 12 decembrie curent de majoritatea membrilor.

Vă mulțumesc pentru atenție, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Vreau să vă anunț că, bineînțeles, aici, în sală, sînt prezenți și candidații care au trecut concursul și cu reușitele respective, este prezentă Lidia Viziru, Iulian Roșca și, bineînțeles, colegul nostru Corneliu Mihalache, care deja s-a și deplasat fizic în loja respectivă. Dacă sînt întrebări în adresa candidaților puteți să le puneți.

Dacă sînt întrebări în adresa președintelui comisiei de specialitate?
Nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Hotineanu.

O rugăm frumos pe doamna Apolschii ... Nu doamna Apolschii?

Domnule Zagorodnîi,

Din numele Comisiei juridice, numiri și imunități, vă rugăm frumos, să ne prezentați coraportul comisiei de pe loc.

Poftiți.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre nr. 460 din 7 decembrie 2018 și constată următoarele.

Comisia a verificat legalitatea selecției candidaților respectivi, întrunirea condițiilor stabilite de normele Codului audiovizualului. În cadrul examinării, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități au propus în titlul proiectului hotărîrii cuvîntul „confirmarea” să se substituie cu cuvîntul „numirea”. Iar la articolul 2 textul „Se confirmă în funcție” se substituie cu textul „Se numesc în funcție”.

Drept urmare, ținînd cont de cele menționate, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu majoritatea voturilor, au decis să propună Parlamentului numirea candidaților menționați în funcția de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului prin adoptarea proiectului de Hotărîre nr. 460 din 7 decembrie 2018.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi ...

Vă mulțumim, domnule Zagorodnîi.

... într-adevăr, potrivit Codului audiovizualului, actualul Cod al audiovizualului, articolul 42 prevede procedura de desemnare și de înaintare a candidaților și menționează la alineatul (3) că membrii Consiliului Coordonator al Audiovizualului sînt numiți prin hotărîre de Parlament.

Hotărîrea de Parlament de obicei e prin majoritate simplă, dar noi, evident, întotdeauna încercăm să ne asigurăm luînd în considerare că vrem ca funcțiile respective să aibă și o legitimitate, și legalitate mai mare încercăm să acumulăm cît mai multe voturi.

Dacă nu sînt alte întrebări nici în adresa Comisiei juridice, numiri și imunități, atunci, rog frumos colegii deputați să-și ia locul și să trecem la procedura de vot.

Dragi colegi,

Se supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre cu privire la confirmarea în funcție a unor membri ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului, proiectul de Hotărîre cu numărul de înregistrare 460 din 7 decembrie 2018, privind numirea în aceste funcții a domnului Corneliu Mihalache, a domnului Iulian Roșca și a doamnei Lidia Viziru.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rugăm frumos, totuși, să ne dați și rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 14.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Cu 55 de voturi, proiectul de Hotărîre cu privire la confirmarea în funcție a unor membri ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului, celor trei persoane deja menționate, cu numărul de înregistrare 460 din 7 decembrie 2018, este votat și adoptat.

Și în continuare, potrivit legii, persoanele care au fost astfel confirmate de Parlament vor depune jurământ în fața Parlamentului.

Și invităm la tribuna principală ...

Rugăm frumos Secretariatul să pregătească textele.

Și primul este invitat la tribuna principală colegul nostru încă Corneliu Mihalache, să depuneți jurământul în calitate de membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Domnul Corneliu Mihalache – *membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului:*

Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, să-mi îndeplinesc cu onoare, conștiință și fără părtinire atribuțiile ce-mi revin potrivit funcției, să nu fac declarații politice pe parcursul validității mandatului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Corneliu Mihalache:

Mersi pentru susținere.

Domnul Andrian Candu:

Succese, realizări frumoase să aveți și felicitări. (*Aplauze.*)

În continuare, este invitat la tribuna principală domnul Iulian Roșca să depună jurământul.

Domnul Iulian Roșca – *membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului:*

Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, să-mi îndeplinesc cu onoare, conștiință și fără părtinire atribuțiile ce-mi revin potrivit funcției, să nu fac declarații politice pe parcursul validității mandatului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Iulian Roșca:

Vă mulțumesc...

Domnul Andrian Candu:

Și noi vă mulțumim.

Succese, realizări frumoase. (*Aplauze.*)

Și primiți felicitările noastre.

Și în continuare, este invitată la tribuna principală doamna Lidia Viziru, pentru depunerea jurământului.

Doamna Lidia Viziru – *membru al Consiliului Coordonator al Audiovizualului:*

Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, să-mi îndeplinesc cu onoare, conștiință și fără părtinire atribuțiile ce-mi revin potrivit funcției, să nu fac declarații politice pe parcursul validității mandatului.

Domnul Andrian Candu:

Primiți felicitările noastre.

Realizări frumoase vă dorim și succese.

Doamna Lidia Viziru:

Și eu vă mulțumesc pentru încrederea acordată.

Domnul Andrian Candu:

Felicitări. (*Aplauze.*)

Vă mulțumim foarte mult.

Astfel, acest subiect a fost epuizat.

Dragi colegi,

Continuăm ședința plenului.

Vă mulțumim foarte mult noilor membri ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Succese și realizări frumoase să aveți.

În continuare, dragi colegi, subiectul nr. 1 din supliment la ordinea de zi, și anume **proiectul de Hotărîre privind numirea în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi, proiectul nr. 462 din 14 decembrie 2018, fiind vorba de domnul Viorel Chetraru.**

Este pregătit proiectul de hotărîre de domnul... sau unul din deputații autori este și Serghei Sîrbu, și-l invităm la tribuna principală pentru a prezenta proiectul de hotărîre.

Aici, în sală, îl avem și pe președintele, bineînțeles, Curții de Conturi, care, potrivit legii, a organizat concursul și, bineînțeles, candidatul care a câștigat acest concurs.

Dacă vor fi întrebări în adresa lor, vă stau la dispoziție și dumnealor.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

În temeiul prevederilor legale, președintele Curții de Conturi a înaintat Parlamentului Republicii Moldova candidatura domnului Chetraru Viorel pentru a fi numit în funcția de membru și vicepreședinte, în baza concursului care a fost câștigat.

Astfel, prezint proiectul de hotărîre.

„Articolul 1. – Domnul Viorel Chetraru se numește în funcția de membru al Curții de Conturi pentru un termen de 5 ani.

Articolul 2. – Domnul Viorel Chetraru se desemnează în funcția de vicepreședinte al Curții de Conturi.

Articolul 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Domnul Andrian Candu:

Întrebări nu sînt în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Zagorodnîi,

Vă rugăm frumos să ne prezentați și raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre a Parlamentului nr. 462 din 14 decembrie 2018 privind numirea în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi și comunică următoarele.

În conformitate cu articolul 17 alineatul (2) din Legea Curții de Conturi nr. 261 din 5 decembrie 2008, membrii Curții de Conturi se

numesc de Parlament pe un termen de 5 ani, la propunerea președintelui Curții de Conturi, cu votul majorității deputaților aleși.

Vicepreședintele Curții de Conturi se desemnează de către Parlament, la propunerea președintelui Curții de Conturi.

În acest context, Comisia juridică, numiri și imunități a examinat candidatura domnului Viorel Chetraru și a constatat că aceasta corespunde condițiilor stabilite de Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi nr. 260/2017.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, a decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 462 din 14 decembrie 2018.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

... să întreb plenul Parlamentului dacă sînt întrebări în adresa candidatului care a cîștigat concursul sau a președintelui Curții de Conturi. Dacă nu, atunci să trecem la procedura de vot.

Rog toți deputații să vă luați locul.

Și numărătorii,

Să fiți pregătiți, vă rugăm frumos.

Cine este pentru a adopta proiectul de Hotărîre privind numirea în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi a domnului Viorel Chetraru, proiectul cu numărul de înregistrare 462 din 14 decembrie 2018, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4 persoane.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, Hotărîrea Parlamentului privind numirea în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi nr. 462 din 14 decembrie 2018 a fost adoptată.

Și astfel, domnul Viorel Chetraru a fost numit în funcția de membru și vicepreședinte al Curții de Conturi.

Și-l invităm la tribuna principală pentru a depune jurământul.

Domnul Viorel Chetraru – *membru și vicepreședinte al Curții de Conturi:*

Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejiez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Chetraru,

Un nou început.

Vă dorim succese, realizări.

Și primiți felicitările plenului Parlamentului.

Domnul Viorel Chetraru:

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Să trecem și la următorul subiect.

Domnule președinte al Curții de Conturi Untila,

Vă dorim și dumneavoastră succese.

Vă mulțumim că ați fost alături de noi.

Și în continuare, dragi colegi, subiectul nr. 3 din supliment, **proiectul de Hotărîre nr. 465 din 14 decembrie 2018, proiect de Hotărîre privind numirea în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție a domnului Victor Lașcov**, care, la fel, a trecut printr-un concurs organizat de Centrul Național Anticorupție.

Și-l rugăm pe domnul Sîrbu, unul din autorii proiectului de hotărîre, să ne prezinte acest proiect de hotărîre.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

În baza concursului organizat de către Centrul Național Anticorupție, directorul CNA a informat Parlamentul Republicii Moldova cu privire la câștigarea acestui concurs de către domnul Victor Lașcov, care este propus pentru funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

Astfel, se prezintă următorul proiect de hotărîre.

„Articolul 1. – Domnul Victor Lașcov se numește în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

Articolul 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Și vreau să întreb și Comisia juridică, numiri și imunități.

Domnule Zagorodnîi,

Vă rugăm frumos să ne prezentați raportul comisiei.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre nr. 465 din 14 decembrie 2018 privind numirea în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție și comunică următoarele.

Prin proiectul de hotărîre se propune numirea de către Parlament a domnului Victor Lașcov în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

În conformitate cu articolul 8 alineatul (10) din Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție, în exercitarea atribuțiilor sale directorul este asistat de 2 adjuncți, numiți în funcție de Parlament, la propunerea directorului, pe perioada mandatului acestuia.

În acest sens, Comisia juridică, numiri și imunități a examinat demersul directorului Centrului Național Anticorupție, domnului Bogdan Zumbreanu, prin care Parlamentul este informat despre rezultatul... rezultatele concursului pentru selectarea candidaților la funcția de director adjunct al Centrului și prin care se solicită inițierea procedurii de numire.

Drept urmare, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, a decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 465 din 14 decembrie 2018.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos, domnule Zagorodnîi.

Într-adevăr, în dosar... la dosar este atașată și decizia comisiei de concurs, demersul din partea directorului Centrului Național Anticorupție, domnului Bogdan Zumbreanu, care este aici, în plenul Parlamentului, și, bineînțeles, dacă sînt întrebări – pot fi adresate.

Și bineînțeles, este și candidatul domnul Lașcov.

Nu sînt întrebări.

Atunci propunerea este să trecem la procedura de vot.

Și dragi colegi,
Și numărătorii,
Rog frumos să se pregătească.

Cine este pentru adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, în cazul de față a domnului Victor Lașcov, proiectul cu numărul de înregistrare 465 din 14 decembrie 2018, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,
Să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, astfel, este adoptată Hotărîrea Parlamentului privind numirea în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție a domnului Victor Lașcov, proiectul nr. 465 din 14 decembrie 2018.

Vă felicităm, domnule Lașcov.

Vă mulțumim, domnule director Zumbreanu.

Succese și realizări frumoase în activitate. *(Aplauze.)*

Vă mulțumim că ați fost alături de noi. *(Gălăgie în sală.)*

Și vă dorim succese în lupta împotriva corupției. Succese!

Dragi colegi,

Următorul subiect de pe ordinea de zi este **proiectul de Hotărîre nr. 463 din 14 decembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind încetarea mandatelor unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.**

Îl rog frumos pe domnul Serghei Sîrbu să ne prezinte acest proiect de hotărîre, care înțelegem că se bazează pe cererile de demisie a celor 3 directori.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Așa este, într-adevăr.

Stimați colegi,

În adresa Parlamentului au parvenit 3 cereri de demisie din funcția de directori ai ANRE. Astfel, potrivit prevederilor Legii cu privire la energetică, se propune adoptarea următorului proiect de hotărâre.

„Articolul 1. – Se constată încetarea mandatelor directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică ale domnilor Tudor Copaci, Sergiu Ciobanu și Octavian Lungu din data de 1 martie 2019, în baza cererilor de demisie.

Articolul 2. – Comisia economie, buget și finanțe va iniția, în condițiile legii, organizarea și desfășurarea concursului de selectare a candidaților la funcția de director al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

Articolul 3. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Numai puțin, rămâneți puțin la tribuna Parlamentului.

Vrem să facem o precizare și pentru stenogramă.

Dumneavoastră ați menționat că demisiile sînt de la 1 martie.

Domnul Serghei Sîrbu:

Da.

Domnul Andrian Candu:

Și concursul este făcut de comisie.

Dar, ca să nu se înțeleagă greșit, concursul se face pînă la 1 martie, nu de la 1 martie.

Domnul Serghei Sîrbu:

Exact. Da, sigur, sigur.

Domnul Andrian Candu:

Și asta-i precizare pentru stenogramă.

Și textul pe care l-ați dat citire nu este textul original care a venit cu propunere. Deci să înțelegem că acestea sînt ultimele modificări?

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, textul redactat în ultima variantă...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă sînt întrebări?

Dacă nu, rugăm frumos Comisia juridică, numiri și imunități să ne prezinte raportul comisiei.

Domnul Anatolie Zagorodnî:

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre nr. 463 din 14 decembrie 2018 privind încetarea mandatelor unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică și comunică următoarele.

Prin proiectul de hotărîre, se propune constatarea de către Parlament a încetării mandatelor de director al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică ale domnilor Tudor Copaci, Sergiu Ciobanu și Octavian Lungu din data de 1 martie 2019, în baza cererilor de demisie.

Conform articolului 10 alineatul (12) din Legea cu privire la energetică, mandatul de director al Consiliului de administrație încetează în cazul demisiei. Cererile de demisie au fost prezentate Parlamentului și au fost examinate de membrii Comisiei juridice, numiri și imunități.

În acest context, Comisia juridică, numiri și imunități a decis, cu votul unanim al membrilor prezenți, să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 463 din 14 decembrie 2018.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă nu sînt întrebări în adresa comisiei?

Să trecem atunci la procedura de vot.

Rog numărătorii să fie pregătiți.

Dragi colegi,

Cine este pentru a adopta proiectul de Hotărîre privind încetarea mandatelor unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, proiectul cu numărul de înregistrare 463 din 14 decembrie 2018, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Hotărîre privind încetarea mandatelor directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, cu numărul de înregistrare 463 din 14 decembrie 2018, a fost adoptat de plenul Parlamentului.

Dragi colegi,

Următorul subiect pe ordinea de zi este **proiectul nr. 466 din 14 decembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind numirea unui judecător al Curții Constituționale.**

Cine ar prezenta proiectul?

Vă rog frumos, domnule Sîrbu, prezentați proiectul nr. 466 din 14 decembrie 2018.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

În adresa Parlamentului a parvenit demersul Președintelui Curții Constituționale și am fost informați că, prin dispoziția Președintelui, s-a luat act de vacanța funcției unui judecător la Curtea Constituțională. Astfel, potrivit Constituției Republicii Moldova și Legii cu privire la Curtea Constituțională, funcția vacantă de judecător al Curții deci este suplinită de către Parlament.

Astfel, în temeiul prevederilor legale, se propune următorul proiect de hotărîre.

„Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul 1. – Doamna Raisa Apolschii se numește în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Articolul 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Întrebări în adresa autorului nu sînt.

Rugăm frumos Comisia juridică, numiri și imunități, domnule Zagorodnîi, în numele comisiei, vă rugăm frumos să prezentați raportul comisiei.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimați colegi,

Moment istoric.

Comisia juridică, numiri și imunități...

Domnul Andrian Candu:

Deoarece decapitați comisia sau cum? (*Rîsete în sală.*)

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Din numele comisiei. (*Gălăgie în sală.*)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre a Parlamentului nr. 466 din 14 decembrie 2018 privind numirea unui judecător al Curții Constituționale, inițiativă legislativă a unor deputați, și comunică următoarele.

În temeiul articolului 136 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova, precum și al articolului 6 alineatul (2) și articolului 11 al Legii nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, prin prezentul proiect de hotărîre, se propune numirea doamnei Raisa Apolschii în funcția de judecător al Curții Constituționale.

Comisia juridică, numiri și imunități a constatat că doamna Raisa Apolschii întrunește cerințele legale pentru funcția de judecător al Curții Constituționale prevăzute de Constituție și de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Ținînd cont de cele relatate, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, a hotărît să propună Parlamentului pentru examinare și adoptare proiectul de Hotărîre a Parlamentului nr. 466 din 14 decembrie 2018.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă sînt întrebări în adresa comisiei sau a persoanei desemnate?

Nu sînt întrebări.

Vă mulțumim frumos.

Stați jos.

Doamnă Apolschii,

Dumneavoastră urmează încă să votați.

Dragi colegi,

Nu sînt întrebări.

Să trecem la procedura de vot.

Și rog frumos, numărătorii, să fiți atenți, să ne dați după aia rezultatele.

Dragi colegi,

Se supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre privind numirea unui judecător al Curții Constituționale, proiectul nr. 466 din 14 decembrie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 36.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 54 de voturi, proiectul de Hotărîre privind numirea unui judecător al Curții Constituționale, cu numărul de înregistrare 466 din 14 decembrie 2018, fiind vorba de numirea în calitate de judecător al Curții Constituționale a doamnei Raisa Apolschii, a fost adoptat de plenul Parlamentului. (Aplauze.)

Dragi colegi,

Din cîte cunoașteți, au mai fost desemnați ca și judecători ai Curții Constituționale persoane din partea sau din numele Guvernului Republicii Moldova și a Consiliului Superior al Magistraturii.

Potrivit legii, toate... acele 3 persoane în cazul de față deja trebuie să depună jurămîntul în fața Parlamentului, în prezența Consiliului Superior al Magistraturii. Și aici îl avem prezent astăzi pe domnul Musteață și îl salutăm în plenul Parlamentului și în prezența Președintelui Curții Constituționale, domnul Poalelungi, la fel, vă mulțumim că sînteți astăzi alături de noi. Și vă dorim un „Bine ați venit!”... „Bine ați revenit!” în plenul Parlamentului.

În prezența Președintelui, la fel. Dar am primit informație că dumnealui are altă agendă încărcată sau din diferite motive nu va fi astăzi aici, ceea ce, oricum, pe noi nu ne oprește să respectăm procedurile legale și să fie deus jurămîntul.

Iată de ce, rugăm Secretariatul să pregătească textul jurămîntului.

Și prima persoană care este invitată la tribuna principală pentru depunerea jurămîntului este Corneliu Gurin, persoană pe care o cunoașteți și în calitate de Secretar general al Parlamentului, și în calitate de Procuror General, și acum în calitate de judecător la Curtea Constituțională, desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii.

Vă rugăm frumos să depuneți jurămîntul.

Domnul Corneliu Gurin – *judecător la Curtea Constituțională:*

Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligația de judecător al Curții Constituționale, să apăr orînduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în exercitarea funcției numai și numai Constituției.

Domnul Andrian Candu:

Domnule judecător,

Vă dorim succese, realizări frumoase și felicitări din partea plenului Parlamentului. *(Aplauze.)*

Domnul Corneliu Gurin:

Mulțumim.

Asemenea.

Domnul Andrian Candu:

Un alt judecător, desemnat de Guvernul Republicii Moldova, este Artur Reșetnicov, la fel o persoană pe care o cunoașteți foarte bine, fiind și coleg de-al nostru deputat.

Vă rugăm frumos, domnule Reșetnicov, vă invităm la tribuna principală pentru depunerea jurământului.

Domnul Artur Reșetnicov – *judecător la Curtea Constituțională:*

Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orînduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în executarea funcției numai și numai Constituției.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Reșetnicov,

Vă dorim succese, realizări frumoase și, bineînțeles, primiți felicitările noastre, ale plenului Parlamentului. *(Aplauze.)*

Domnul Artur Reșetnicov:

Mulțumesc.

Eu, la fel, vă doresc la toți succese.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Și este invitată la tribuna principală pentru depunerea jurământului doamna Raisa Apolschii, care este judecător al Curții Constituționale, desemnat și numit de Parlamentul Republicii Moldova.

Doamna Raisa Apolschii – *judecător la Curtea Constituțională:*

Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr orînduirea constituțională a Republicii Moldova, să mă supun în executarea funcției numai și numai Constituției.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Apolschii,

Primiți felicitările noastre.

Realizări frumoase vă dorim, succese în activitate.

Felicitări. (*Aplauze.*)

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Pentru prima dată sînt la tribună cînd am... cred că mulți ani în urmă am avut emoțiile respective.

Dar vreau din suflet... eu vă mulțumesc, în primul rînd, pentru votul acordat, pentru încrederea acordată și vreau să vă mulțumesc tuturor colegilor cu care am lucrat în mandatul respectiv și chiar în mandatul anterior, colegilor din fracțiune, colegilor din... în special, vreau să-i mulțumesc pe cei din Comisia juridică, care mi-au fost alături atunci cînd o cerea țara, pînă la urmă. Și dumneavoastră, domnule Președinte, pentru îngăduință, pentru toleranță, pentru ajutorul și atitudinea dumneavoastră respectuoasă față de colegi, de noi și de mine. De asta eu vreau încă o dată să vă mulțumesc.

Vă doresc la toți multă sănătate și pace, liniște să avem și să lucrăm toți unde nu am fi pentru binele țării noastre.

Eu vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Să felicităm judecătorii Curții Constituționale prin aplauze în picioare.

Și vă mulțumim frumos, domnule Poalelungi și domnule Musteață.

Instituția care garantează supremația Constituției este în plină componentă.

Domnule Poalelungi,

Vă dorim succese, realizări.

Cu siguranță, o să aveți foarte mult de lucru. Și cel mai important, cel mai important ce ține nemijlocit și de validarea viitorului Parlament.

Vă mulțumim frumos.

Succese și realizări frumoase.

Și felicitări, încă o dată, tuturor celor 3 judecători, care astăzi au depus jurămîntul.

Dragi colegi,

Mai sînt încă două proiecte de hotărîri.

Vă rog frumos să rămîneți pe loc.

Și să trecem și la următoarele subiecte, și anume un **proiect de Hotărîre cu numărul de înregistrare 464 din 14 decembrie 2018, un proiect de Hotărîre privind demisia unui deputat în Parlament.**

Cu regret, dar Parlamentul va trebui să voteze și un astfel de proiect de hotărîre.

Vă rugăm frumos, domnule Serghei Sîrbu, să ne prezentați proiectul de hotărîre pentru a vedea despre ce este vorba.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Prezentul proiect de hotărîre.

„Articolul 1. – Se ia act de cererea de demisie a deputatului în Parlament Marcel Răducan, ales din partea Partidului Democrat din Moldova.

Articolul 2. – Se declară vacant un mandat de deputat în Parlament, care aparține Partidului Democrat din Moldova.

Articolul 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos, domnule Sîrbu.

Se pare că nu sînt întrebări. Și, probabil, nici n-are cum să fie întrebări.

Comisia juridică...

E o chestiune mai mult de tehnică, de formă, dar vă rog frumos să ne prezentați raportul comisiei.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărîre a Parlamentului nr. 464 din 14 decembrie 2018 privind demisia unui deputat în Parlament și comunică următoarele. *(Gălăgie în sală.)*

Toate procedurile au fost respectate.

Comisia a constatat că cererea, prin care se informează despre renunțarea la calitatea de deputat în Parlament, în legătură cu intervenirea

incompatibilității, a fost depusă de către domnul deputat Marcel Răducan în adresa Președintelui Parlamentului.

Drept urmare, comisia, cu votul unanim al membrilor prezenți, a decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 464 din 14 decembrie 2018.

Mult succes în funcția nouă, domnule Răducan.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Doamna Apolschii mai pe urmă...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Răducan,

Aveți vreo obiecție la acest proiect de hotărîre?

Vă rog frumos.

Înainte de votul, bineînțeles, vă rugăm frumos, puteți să vă expuneți.

Domnul Marcel Răducan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Nu am nici o obiecție. Doar aș dori încă o dată să mulțumesc dumneavoastră personal și tuturor colegilor cu care am activat acești 4 ani de zile.

Și să doresc tuturor sănătate și un An Nou cât mai bun.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul președinte al comisiei... cu care ați lucrat foarte des, în fiecare zi, probabil, vă chinuia destul de mult, ia să vedem ce ne spune.

Poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Permiteți-ne, din numele Comisiei economie, buget și finanțe și din numele meu personal, să-l mulțumesc pe domnul Marcel Răducan pentru calitățile lui personale și profesionale, pentru suportul acordat în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe, pentru că un astfel de coleg ne-a fost un sprijin pentru mine atât moral, cât și profesional, tot timpul alături de mine și de către toată comisia.

Domnule Marcel Răducan,

Vă mulțumesc.

Vă urez mult succes. *(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Și cu regretele de rigoare, dar potrivit legii, luînd în considerare că ați fost numit Președinte al Consiliului Concurenței, trebuie să **supunem votului proiectul de Hotărîre cu numărul de înregistrare 464 din 14 decembrie 2018.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut adoptarea proiectului de hotărîre.

Și, dragi colegi, *(Gălăgie în sală.)*

Fiind la finalul acestei sesiuni, noi, în mod obișnuit, potrivit tradiției și procedurii, votăm un **proiect de Hotărîre privind încheierea sesiunii a doua**, fiindcă așa spune legea, sesiunea a doua ordinară din anul 2018, cunoscută ca sesiunea toamnă-iarnă. **Proiectul cu numărul de înregistrare 461 din 12 decembrie 2018**, care a fost aprobat ca și proiect de Biroul permanent și propus plenului Parlamentului.

Probabil, aici nici discuții mari nu pot fi, este chestiune de procedură.

Vă rog frumos, dragi colegi, să vă pronunțați prin vot cine este pentru adoptarea acestui proiect de hotărîre.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut adoptarea proiectului de Hotărîre cu privire la încheierea acestei sesiuni.

Dragi colegi,

În mod tradițional, la încheierea sesiunii, se mai desfășoară unele evenimente.

În mod obișnuit, și Președintele Parlamentului vă mai spune câte ceva, astăzi poate mai puțin, deoarece o să urmeze conferințe de presă și de totalizare mult mai ample. De aceea o să lăsăm mesajele politice și de rezumat.

Însă, aș vrea să vă aduc eu personal mulțumiri și felicitări pentru încheierea încă a unei sesiuni, nu ultima, deoarece în luna februarie vom deschide sesiunea de primăvară, prima sesiune ordinară.

Mandatul acestui Parlament, chiar dacă și limitat, dar continuă și noi ne vom revedea.

Pînă atunci, însă, avem de intonat Imnul de Stat.

În mod obișnuit, să-i salutăm și să le dorim un „Bun venit!” frumoșilor copii talentați de la „Ciprian Porumbescu”. *(Aplauze.)*

(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.

*Se interpretează Imnul de Stat al Republicii Moldova de către corul de copii al Liceului Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”.)
(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim copiilor și profesorilor de la „Ciprian Porumbescu”.

Și, în mod tradițional, să păstrăm tradițiile.

Rog Secretariatul Parlamentului să asigure acea cupă de șampanie la încheierea sesiunii. *(Discuții.)*

De astăzi se ia permisul, dar eu n-am spus că neapărat voi veți servi acea șampanie.

Ridicați o cupă de șampanie.

Vă mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Succese și realizări frumoase.

Și sărbători frumoase atît vouă, cît și, bineînțeles, cetățenilor Republicii Moldova.

Vă mulțumim.

Ședința s-a încheiat la ora 14.15.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Direcția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*